

Rozdział 4

Ograniczenia i szanse rozwoju gminy, wynikające z istniejących zasobów i walorów oraz stanu środowiska przyrodniczego

Zasoby, walory i stan środowiska przyrodniczego nie stanowią przeszkody w dalszym rozwoju osadnictwa na terenie gminy Malechowo. Jedynym ograniczeniem jest wartościowa przestrzeń rolnicza gminy, która sprawia, iż ze szczególną rozwagą należy podejmować decyzje o wyłączeniu gruntów wysokich klas bonitacyjnych z użytkowania rolniczego. Nowe osadnictwo może być realizowane we wszystkich formach zabudowy jednorodzinnej – zwartej osiedlowej - poprzez rozwój istniejących jednostek osadniczych, rozproszonej rezydencjonalnej i letniskowo – rekreacyjnej. Niewskazane, z uwagi na zachowanie walorów kulturowych krajobrazu wiejskiego, jest jedynie wysokie budownictwo wielorodzinne. Wyłączone z zabudowy są korytarze ograniczonego użytkowania o szerokości nie mniej niż 70m pod linią najwyższych oraz 30 m pod linią elektroenergetyczną wysokich napięć.

Istniejące ujęcia wody posiadają wystarczające zasoby eksploatacyjne, pozwalające na przyłączanie do systemu zbiorowego zaopatrzenia w wodę nowych użytkowników indywidualnych w ilości, jaka wynika z prognoz realnego wzrostu zaludnienia. Istniejące systemy kanalizacji sanitarnej rozwinięte są niedostatecznie – jest to jednak problem przejściowy, nie ma też tak dużego znaczenia, z punktu widzenia ograniczonej atrakcyjności osiedleńczej miejscowości gminy.

Wszystkie miejscowości są w dostatecznym stopniu obsłużone systemem dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Pewnym ograniczeniem dla modernizacji części dróg są atrakcyjne krajobrazowo obsadzenia przydrożne alejami i szpalerami drzew.

Niewskazana jest lokalizacja inwestycji uciążliwych dla wód w dolinie Grabowej i jej sąsiedztwie oraz w dolinach jej dopływów Bielawy i Zielenicy, gdzie słaba jest naturalna izolacja poziomów wód podziemnych od powierzchni terenu. Ze względu na istniejącą dużą koncentrację uciążliwych dla środowiska gospodarstw pstrągowych w dolinach w/w rzek niewskazana jest rozbudowa i lokalizacja nowych ośrodków hodowli ryb łososiowatych.

Ograniczeniem w rozwoju rolnictwa w gminie Malechowo jest niekorzystny odczyn gleb (wysoki udział gleb b. kwaśnych i kwaśnych) oraz związane z tym wysokie potrzeby wapnowania.

Bardzo ważnym ograniczeniem w rozwoju funkcji turystycznej, jest prawie całkowity brak zbiorników wodnych, które zawsze stanowią o atrakcyjności terenu. Nierównomiernie rozwinięta sieć rzek, strumieni i cieków powierzchniowych (mało w części północnej), daleki od doskonałości stan czystości mniejszych cieków oraz brak przepławek dla ryb – obniża walory dla wędkarstwa.

Relatywnie niska jest lesistość gminy, szczególnie na tle gmin położonych na południe od Malechowa. Z tego powodu, a także z uwagi na zniekształcenie znacznej części naturalnych siedlisk przez nieprawidłową gospodarkę leśną, ich atrakcyjność turystyczna jest przeciętna.

Pod względem rzeźby terenu, w północnej części dominuje mało urozmaicony równinny i lekko pofałdowany krajobraz rolny. Niezwykle wysoką atrakcyjnością krajobrazową charakteryzuje się natomiast rejon doliny Grabowej oraz południowo wschodnia część gminy.

W gminie Malechowo nie brakuje atrakcyjnych obiektów identyfikujących przestrzeń. Niestety, większość z nich nie jest należycie zagospodarowana. Regionalna zabudowa wiejska chyli się ku upadkowi, atrakcyjne zespoły pałacowo – parkowe w znacznej części zniszczały, a stan pozostałych (Ostrowiec, Podgórk) świadczy o braku dostatecznych środków na ich wyeksponowanie. Pozostawia też sporo do życzenia otoczenie kościołów, które mogłyby być lepiej wyeksponowane. Na terenie gminy bardzo mało jest obszarów objętych formami ochrony prawnej (tylko użytki ekologiczne i pomniki przyrody), a przez to atrakcyjnych dla – choćby tylko lokalnej - turystyki.

Niezadowolająca jakość wód powierzchniowych, zarówno Grabowej jak i jej dopływów, stanowi ograniczenie dla rekreacji i wędkowania. Zatrzymaniu się na dłuższy pobyt nie sprzyja również nieuporządkowana gospodarka wodno-ściekowa większości wsi.

Gmina Malechowo posiada wszelkie predyspozycje do rozwoju rolnictwa. Są to głównie:

- wysoki udział użytków rolnych w strukturze użytkowania gruntów (60% powierzchni gminy),
- korzystne warunki glebowe na przeważającej części obszaru gminy, szczególnie w części północnej i środkowej, 83% gleb rolnych gminy zaliczanych do dobrych i średnich,
- korzystny agroklimat, długość okresu wegetacyjnego – ok.200 dni, stosunkowo długi średni okres bezprzymrozkowy, korzystne opady,
- niewielka konfiguracja terenów rolnych, pod względem rzeźby terenu przewaga terenów korzystnych i bardzo korzystnych dla rolnictwa (istotne przy wysokim stopniu zmechanizowania prac polowych), znikome zagrożenie gleb użytków rolnych przez erozję wodną,
- przewaga gleb lekkich z niewielkim dodatkiem średnio ciężkich - pod względem oceny trudności do uprawy (ciężkość gleb, nachylenie terenu, kamienistość) dominują tu gleby ocenione jako bardzo łatwe do uprawy polowej,
- sprzyjające dla rolnictwa warunki wodne (mierzone stopniem uwilgotnienia gleb użytków rolnych),
- korzystne warunki przyrodniczo-glebowe dla uprawy oleistych roślin energetycznych,
- duże zasoby odłogowanych użytków rolnych słabszej jakości przydatnych do uprawy mniej wymagających roślin energetycznych (np. wierzby energetycznej),
- brak skażeń promieniotwórczych i chemicznych, sprzyjające warunki naturalne dla rozwoju rolnictwa ekologicznego,
- wysoki syntetyczny wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy – 68,2 pkt trzecie miejsce w powiecie sławieńskim.

Na terenie gminy Malechowo możliwy jest rozwój przemysłu, a zwłaszcza przetwórstwa, usług i rzemiosła. Sprzyjają temu dogodne warunki budowlane, znaczne zasoby wód podziemnych i zagospodarowane zasoby wód powierzchniowych. Preferowane dla rozwoju funkcji gospodarczych jest przede wszystkim pasmo rozciągające się wzdłuż drogi krajowej w rejonie miejscowości Karwice – Malechowo – Niemica – Pękanino - Kawno, za wyjątkiem obszarów szczególnie dobrych gleb. Dla rozwoju gospodarczego mogą być – jak to się już dzieje – wykorzystywane porzucone i zdewastowane byłe ośrodki produkcji rolnej. Mogą też na terenie gminy powstawać bazy logistyczne handlu i wymiany towarowej oraz transportu.

Zasoby wód powierzchniowych umożliwiły rozwój hodowli ryb – zwłaszcza wielkotowarowej, sprzyjającej rozwojowi przetwórstwa oraz organizacji łowisk specjalnych dla turystów.

Gmina posiada potencjalne możliwości wytwarzania energii odnawialnej, pochodzącej z biomasy i wiatru, gdzie ograniczenia przyrodniczo - krajobrazowe są stosunkowo niewielkie oraz niewielkie możliwości dalszego wykorzystania potencjału energetycznego rzeki Bielawy. Zwiększenie retencji wodnej możliwe jest poprzez rekultywację wyrobisk kredy w Grabowie.

Posiadane zasoby gminy Malechowo przedstawiają potencjalne predyspozycje dla powiązania jej rozwoju z turystyką – jednak raczej nie masową, lecz kwalifikowaną lub wioską. Obszarem szczególnie atrakcyjnym dla wykorzystania turystycznego jest dolina Grabowej i południowo wschodnia część gminy, gdzie może rozwijać się kajakarstwo, jazda konna, wędkarstwo i myślistwo. Sporym atutem jest też położenie gminy – przy głównej trasie wschód – zachód, w niewielkiej odległości od brzegu morskiego.

Rozdział 5

Dotychczasowa realizacja zadań w zakresie ochrony i kształtowania środowiska w gminie, w latach 2001 - 2003

W gminie Malechowo, podobnie, jak w innych gminach powiatu, wiele zadań z zakresu ochrony środowiska realizowanych było od dnia reformy samorządowej, a także wcześniej – w ramach TOAP. Dla potrzeb niniejszego programu spisano inwestycje od roku 2001.

Wśród zadań realizowanych w gminie, zgodnie z logiką przyjętą w Programie, wyróżniamy zadania inwestycyjne, organizacyjno – administracyjne i edukacyjne. Z uwagi na zaangażowanie finansowe, na ogół na pierwszym miejscu wymieniane są zadania inwestycyjne. W gminie Malechowo, w latach 2001 – 2003 zrealizowano:

w 2001 roku:

- Rekultywacja składowiska w Darskowie – 2.500 PLN
- Zakup pojemników na szkło i tworzywa sztuczne – 10.789 PLN
- Budowa 4 km sieci wodociągowej Witosław – Sulechówko – Sulechowo, wraz z hydrofornią w Witosławiu – 317 000 PLN
- Modernizacja 1,2 km sieci wodociągowej w Kosierzewie – 19.000 PLN
- Porządkowanie parków przejętych od AWRSP – Kosierzewo, Żegocino – 2 700 PLN.

2002

- Doprowadzenie wody do cmentarza w m. Malechowo – 350 mb przyłącza - 9.716 PLN
- Zakup pojemników na szkło i tworzywa sztuczne – 19.716 PLN
- Porządkowanie składowisk odpadów komunalnych – rekultywacja – 950 PLN
- Modernizacja hydroforni w m. Lejkowo i Niemica – 62 000 PLN
- Dokumentacja gminnej oczyszczalni ścieków Paproty – Paprotki – 12.157 PLN
- Modernizacja kotłowni OSP Ostrowiec – 16.000 PLN

2003

- Zakup pojemników na szkło i tworzywa sztuczne – 1.079 PLN
- Dokumentacja gminnej oczyszczalni ścieków Paproty – Paprotki – 14.640 PLN
- Modernizacja stacji wodociągowej w m. Ostrowiec – 233 000 PLN
- Modernizacja hydroforni w m. Żegocino – 148 700 PLN
- Budowa 5 km kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej i tłocznej Kosierzewo – Kwasowo gm. Sławno – 704 000 PLN
- Budowa wodociągu Nowy Żytnik – Białęcino wraz z przyłączami – 220 000 PLN
- Prace rekultywacyjne na zlikwidowanych wysypiskach odpadów w m. Malechowo i Ostrowiec – 6 500 PLN
- Modernizacja kotłowni OSP Sulechowo – 20.000 PLN
- Porządkowanie parku w Niemicy – 1 370 PLN.

Najważniejszym zadaniem w sferze organizacyjnej było wprowadzenie od roku 2001 selektywnej zbiórki odpadów do pojemników specjalistycznych. Gmina zakupiła i rozstawiła pojemniki oraz przeprowadziła kampanię uświadamiającą o celach i sposobie prowadzenia racjonalnej gospodarki odpadami. Od wprowadzenia selektywnej zbiórki ilość zebranych surowców wtórnych (stłuczki szklanej i tworzyw sztucznych) z roku na rok wzrasta.

W sferze edukacji ekologicznej m. in. prowadzono metodą "ścieżki międzyprzedmiotowej" zajęcia w szkołach podstawowych i gimnazjach, młodzież szkolna i mieszkańcy gminy brali udział w akcjach i konkursach ekologicznych globalnych i lokalnych, takich jak: „Sprzątanie świata”, „Sprzątanie ziemi” (zakupiono worki i rękawice za kwotę 2.200 PLN), „Ekolandia”, „Dzień zdrowej żywności” i „Piękna wieś” (na organizację konkursów i nagrody przeznaczono 5.000 PLN). Z udziałem dzieci i młodzieży porządkowano zadrzewienia i zieleń w zabytkowych parkach w Kosierzewie i Niemicy). W gminie prowadzono też działania edukacyjne adresowane do dorosłych mieszkańców - przygotowano i

rozpowszechniono ulotki informacyjne dotyczące spalania w paleniskach domowych materiałów do tego nie przeznaczonych (ochrona powietrza) i szkodliwości wypalania łąk (ochrona siedlisk). Prowadzona jest kampania mająca na celu nakłonienie mieszkańców do oszczędności wody konsumpcyjnej – w jej efekcie w ostatnich 3 latach zainstalowano blisko 300 wodomierzy (co rok więcej) i w latach 2002 – 2003 uległo zmniejszeniu zużycie wody o 10 l / mieszkańca na dobę.

Gmina realizuje też zadania w sferze dokumentacyjnej, wynikające z przepisów prawa, jak też dodatkowe, wzbogacające wiedzę o zasobach środowiska oraz w sferze planowania strategicznego. Są to m.in.

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- Strategię Rozwoju społeczno-gospodarczego gminy
- Opracowanie koncepcji gospodarki ściekowej gminy – 11.791 PLN
- Inwentaryzacja przyrodnicza gminy.

Rozdział 6

Projekt systemu działań dla poprawy stanu środowiska gminy.

1. Zadania gminy w sferze ochrony środowiska, wynikające z przepisów prawa

1.1. Status prawny organów gminy w świetle uregulowań dotyczących ochrony środowiska.

Stosownie do treści art.6 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz.1591 z późn. zm.) do zakresu działania organów gminy należą wszystkie sprawy o znaczeniu lokalnym, nie zastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów. Zgodnie z art.7 ustawy do **zadań własnych samorządu gminnego** należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, m.in. w sprawach :

- ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej,
- wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz,
- zieleni gminnej i zadrzewień,
- ochrony przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego.

Ustawy mogą ponadto nakładać na gminę obowiązek wykonywania zadań zleconych z zakresu administracji rządowej. Zadania z ww. zakresu gmina może wykonywać również na podstawie porozumienia z organami tej administracji. Gmina może również wykonywać zadania z zakresu właściwości powiatu oraz zadania z zakresu właściwości województwa na podstawie porozumień z tymi jednostkami samorządu terytorialnego.

Zadania nakładane przez ustawy, mogą być realizowane przez organy gminy działające bądź jako organy jednostki samorządu terytorialnego, bądź jako organy administracji publicznej - w tym drugim przypadku, na podstawie kompetencji przyznanych organom gminy przez ustawy środowiskowe. Ustawa samorządowa nie jest samodzielnym źródłem kompetencji do udzielenia obywatelom uprawnień bądź nakładania na nich obowiązków w sferze ochrony środowiska, nie stanowi również, w odniesieniu do gminy, o przymocie strony w postępowaniach administracyjnych.

W myśl art. 376 ustawy Prawo ochrony środowiska, wójt, burmistrz lub prezydent miasta, posiadają status organów ochrony środowiska. Organy gminy, z mocy art. 4 Prawa wodnego, posiadają także status organu właściwego w sprawach gospodarowania wodami.

1.2. Charakterystyka zasadniczych zadań gminy w sferze ochrony środowiska

1.2.1. Działalność uchwałodawcza gmin w sferze ochrony środowiska

Zadaniem gminy, o kardynalnym znaczeniu dla całości zagadnień ochrony środowiska, jest uchwalanie studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W wymienionych dokumentach planistycznych zapewnia się warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska, w szczególności przez:

- ustalanie programów racjonalnego wykorzystania powierzchni ziemi, w tym na terenach eksploatacji złóż kopalin, i racjonalnego gospodarowania gruntami,
- uwzględnianie obszarów występowania złóż kopalin oraz obecnych i przyszłych potrzeb eksploatacji tych złóż,
- zapewnianie kompleksowego rozwiązania problemów zabudowy miast i wsi, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki wodnej, odprowadzania ścieków, gospodarki odpadami, systemów transportowych i komunikacji publicznej oraz urządzania i kształtowania terenów zieleni,
- uwzględnianie konieczności ochrony wód, gleby i ziemi przed zanieczyszczeniem w związku z prowadzeniem gospodarki rolnej,
- zapewnianie ochrony walorów krajobrazowych środowiska i warunków klimatycznych,
- uwzględnianie innych potrzeb w zakresie ochrony powietrza, wód, gleby, ziemi, ochrony przed hałasem, wibracjami i polami elektromagnetycznymi,
- ustalanie przy przeznaczaniu terenów na poszczególne cele oraz przy określaniu zadań związanych z ich zagospodarowaniem w strukturze wykorzystania terenu proporcji pozwalających na zachowanie lub przywrócenie na nich równowagi przyrodniczej i prawidłowych warunków życia,
- określenie sposobu zagospodarowania obszarów zdegradowanych w wyniku działalności człowieka oraz kłesk żywiłowych.

Wymagania powyższe określa się na podstawie opracowań ekofizjograficznych.

Ponadto, w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego:

- określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania powstawaniu zanieczyszczeń, zapewnienia ochrony przed powstającymi zanieczyszczeniami oraz przywracania środowiska do właściwego stanu,
- uwzględnia się poziom wód maksymalnych, o prawdopodobieństwie występowania raz na 100 lat, dla terenów o szczególnym znaczeniu społecznym, gospodarczym lub kulturowym, określonych w studium wykonanym przez dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej (określającym w szczególności granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią, uwzględniającym częstotliwość występowania powodzi, ukształtowanie dolin rzecznych i tarasów zalewowych, strefę przepływu wezbrań powodziowych, tereny zagrożone osuwiskami skarp lub zboczy, tereny depresyjne oraz bezodpływowe),
- ustala się warunki realizacji przedsięwzięć, umożliwiające uzyskanie optymalnych efektów w zakresie ochrony środowiska, w tym:
 - zakaz budowy w obrębie zwartej zabudowy wsi zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, a w szczególności zagrożenie wystąpienia poważnych awarii.
 - bezpieczne odległości między zakładami stwarzającymi zagrożenie wystąpienia poważnych awarii oraz między takimi zakładami a obszarami chronionymi, osiedlami mieszkaniowymi, obiektami użyteczności publicznej i budynkami zamieszkania zbiorowego.

Gmina ma obowiązek sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru objętego planem ochrony lub dokonania zmian w obowiązującym planie miejscowym, jeżeli ustanowiony został plan ochrony obszaru poddanego pod ochronę na podstawie ustawy o ochronie przyrody (w terminie jednego roku od dnia wejścia w życie aktu ustanawiającego plan ochrony). Obowiązkowo sporządza się również plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru chronionego krajobrazu i zespołu przyrodniczo – krajobrazowego, ustanowionych uchwałą Rady Gminy.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, będący przepisem prawa miejscowego, stanowi też wyłączny środek prawny dla:

- przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne
- zmiany przeznaczenia terenów zieleni i zadrzewień
- zmiany przeznaczenia terenów, na których znajduje się starodrzew.

Rada gminy jest obowiązana zapewnić mieszkańcom miast i wsi o zwartej zabudowie korzystanie z przyrody przede wszystkim przez tworzenie i utrzymywanie w należyłym stanie, terenów zieleni i zadrzewień, łączących się, w miarę możliwości, z terenami zalesionymi.

Rady gmin mają obowiązek uchwalić gminne programy ochrony środowiska, wraz z planami gospodarki odpadami, stanowiącymi załączniki do programów.

Rady gmin posiadają także upoważnienie ustawowe do powzięcia uchwał w przedmiocie :

- a) Określenia - w związku z przedkładaną dorocznie informacją Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o stanie środowiska województwa oraz o wynikach kontroli obiektów o podstawowym znaczeniu dla gminy - kierunków działania właściwego organu Inspekcji Ochrony Środowiska, w celu zapewnienia na obszarze gminy należytej ochrony środowiska.
- b) ustanawiania ograniczeń co do czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko,
- c) ustanowienia form ochrony przyrody, przez wyznaczanie obszarów chronionego krajobrazu, wprowadzanie ochrony w drodze uznania za pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe - jeżeli wojewoda nie wprowadził tych form.
- d) uznania za park gminny terenu pokrytego drzewostanem o charakterze parkowym i nie podlegającego przepisom o ochronie dóbr kultury, jeżeli teren ten stanowi własność Skarbu Państwa lub własność jednostki samorządu terytorialnego, a za zgodą innego właściciela -również innych drzewostanów parkowych,
- e) obejmowania ochroną gruntów określonych w ewidencji gruntów jako użytki rolne, pod wchodzącymi w skład gospodarstw rolnych budynkami mieszkalnymi oraz innymi budynkami i urządzeniami służącymi wyłącznie produkcji rolniczej oraz przetwórstwu rolno-spożywczemu, parków wiejskich oraz pod zadrzewieniami i zakrzewieniami śródpolnymi, w tym również pod pasami przeciwwietrznymi i urządzeniami przeciwerozojnymi, zaliczonych do klas IV, IVA, IVb, wytworzonych z gleb pochodzenia mineralnego.
- f) zatwierdzania planów gospodarowania na gruntach rolnych położonych na obszarach ograniczonego użytkowania, istniejących wokół zakładów przemysłowych,
- g) ustalania, w uzgodnieniu z komendantem rejonowym Państwowej Straży Pożarnej, szczegółowych zasad wypalania słomy i pozostałości roślinnych na polach,
- h) wyznaczania, po uzyskaniu zgody właściciela wody, miejsc wydobywania kamienia, żwiru, piasku oraz innych materiałów w granicach powszechnego korzystania z wód,

1.2.2. Zadania w sferze zaopatrzenia w wodę i odprowadzenia ścieków

Gmina zobowiązana jest do zapewnienia budowy, utrzymania i eksploatacji własnych lub wspólnych z innymi gminami:

- urządzeń do zbiorowego zaopatrzenia mieszkańców w wodę oraz odprowadzenia i oczyszczania ścieków
- stacji zlewnych, w przypadku gdy podłączenie wszystkich nieruchomości do sieci kanalizacyjnej jest niemożliwe lub powoduje nadmierne koszty,

Na podstawie przepisów o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków, gminy uchwalają wieloletnie plany rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych, będących w posiadaniu przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych. Plany te określają w szczególności:

- planowany zakres usług wodociągowo-kanalizacyjnych,
- przedsięwzięcia rozwojowo - modernizacyjne w poszczególnych latach,
- przedsięwzięcia racjonalizujące zużycie wody oraz odprowadzanie ścieków,
- nakłady inwestycyjne w poszczególnych latach,
- sposoby finansowania planowanych inwestycji.

Rada gminy uchwała regulamin zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, obowiązujący na obszarze gminy, który określa m.in. minimalny poziom świadczenia usług w tym zakresie, warunki przyłączania do sieci, techniczne warunki określające możliwości dostępu do usług, sposób postępowania w przypadku niezapewnienia ciągłości usług i właściwych standardów dostarczanej wody i odbieranych ścieków, i in.

Rada gminy corocznie zatwierdza taryfę opłat za dostarczenie wody i odprowadzenie ścieków.

Gminy prowadzą ponadto ewidencję zbiorników bezodpływowych w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, w celu kontroli częstotliwości i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej.

1.2.3. Zadania w zakresie utrzymania czystości i porządku

Gminy mają obowiązek zapewnienia czystości i porządku na swoim terenie i tworzenia warunków niezbędnych do ich utrzymania, poprzez podejmowanie uchwał w przedmiocie:

- a) ustalania szczegółowych zasad utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, dotyczących wymagań w zakresie:
 - utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości w zakresie prowadzenia we wskazanym zakresie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
 - rodzaju urządzeń przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości oraz na drogach publicznych, a także wymagań dotyczących ich rozmieszczania oraz utrzymywania w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym,
 - częstotliwości i sposobu pozbywania się odpadów komunalnych lub nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości oraz z terenów przeznaczonych do użytku publicznego,
 - uprzątnięcia błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z części nieruchomości służących do użytku publicznego,
 - mycia i napraw pojazdów samochodowych poza myjniami i warsztatami naprawczymi,
 - obowiązków osób utrzymujących zwierzęta domowe, mających na celu ochronę przed zagrożeniem lub uciążliwością dla ludzi oraz przed zanieczyszczeniem terenów przeznaczonych do wspólnego użytku,
 - wymagań utrzymywania zwierząt gospodarskich na terenach wyłączonych z produkcji rolniczej, w tym także zakazu ich utrzymywania na określonych obszarach lub w poszczególnych nieruchomościach,
 - wyznaczania obszarów podlegających obowiązkowej deratyzacji i terminów jej przeprowadzania.
- b) określania, w zależności od lokalnych warunków, innego niż określone w przepisach o utrzymaniu czystości i porządku sposobu dokumentowania przez właścicieli nieruchomości obowiązku zbierania powstałych na terenie nieruchomości odpadów komunalnych,
- c) przejęcia od właścicieli nieruchomości, na podstawie akceptacji mieszkańców wyrażonej w przeprowadzonym uprzednio referendum gminnym, wszystkich lub wskazanych obowiązków w zakresie:
 - wyposażenia nieruchomości w urządzenia służące do zbierania odpadów komunalnych oraz utrzymywania tych urządzeń w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym,
 - zbierania powstałych na terenie nieruchomości odpadów komunalnych zgodnie z wymaganiem określonymi w uchwale rady gminy, oraz pozbywania się tych odpadów w sposób zgodny z przepisami,
 - uprzątnięcie błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z chodników położonych wzdłuż nieruchomości,

A także poprzez
- d) zapewnienie budowy, utrzymania i eksploatacji własnych lub wspólnych z innymi gminami:
 - instalacji i urządzeń do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów komunalnych,
 - instalacji i urządzeń do zbierania, transportu i unieszkodliwiania zwłok zwierzęcych,
 - szaletów publicznych
- f) zapewnienie zbierania, transportu i unieszkodliwiania zwłok bezdomnych zwierząt oraz współdziałanie z przedsiębiorcami, podejmującymi działalność w tym zakresie,
- g) znakowanie obszarów dotkniętych lub zagrożonych chorobą zakaźną zwierząt.
- h) tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych, dla wykonania zadań.

1.2.4. Kompetencje organu wykonawczego gminy, w sprawie wydawania decyzji administracyjnych

Wójt gminy **wydaje zezwolenie** na:

- usunięcie drzew lub krzewów z terenu nieruchomości innej niż wpisana do rejestru zabytków,

- prowadzenie przez przedsiębiorców działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych,
- ochrony przed bezdomnymi zwierzętami, prowadzenia schronisk dla bezdomnych zwierząt, a także grzebowisk i spalarni zwłok zwierzęcych i ich części,

Wójt gminy władny jest w drodze decyzji:

- w przypadku zwykłego korzystania ze środowiska przez osoby fizyczne, ustalić wymagania w zakresie ochrony środowiska, dotyczące eksploatacji instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia, o ile jest to uzasadnione koniecznością ochrony środowiska,
- wyznaczyć umożliwiające dostęp do wody części nieruchomości przyległej do wód objętych powszechnym korzystaniem,
- zatwierdzić ugodę właścicieli gruntów w zakresie zmiany stanu wody na gruntach, jeżeli zmiany te nie wpłyną szkodliwie na inne nieruchomości lub na gospodarkę wodną,
- wymierzyć opłatę za usunięcie drzew lub krzewów,
- nakazać osobie fizycznej eksploatującej instalację w ramach zwykłego korzystania ze środowiska lub eksploatującej urządzenie wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na środowisko lub nawet wstrzymać użytkowanie instalacji),
- w przypadku zwykłego korzystania ze środowiska przez osoby fizyczne, nałożyć na prowadzącego instalację lub użytkownika urządzenia obowiązek prowadzenia w określonym czasie pomiarów wielkości emisji wykraczających poza obowiązki wynikające z ustawy -Prawo ochrony środowiska, jeżeli z przeprowadzonej kontroli wynika, że nastąpiło przekroczenie standardów emisyjnych,
- nakazać właścicielowi gruntów wykonanie w określonym terminie odpowiednich zabiegów, w razie wystąpienia z winy tego właściciela degradacji gruntów stanowiących użytki rolne oraz gruntów zrehabilitowanych na cele rolne, w tym również spowodowanej nieprzestrzeganiem przepisów o ochronie roślin uprawnych przed chorobami, szkodnikami i chwastami,
- nakazać właścicielowi gruntów, w porozumieniu z wojewódzkim inspektorem sanitarnym, w razie prowadzenia produkcji w sposób naruszający ustalenia planu gospodarowania na gruntach rolnych położonych na obszarach ograniczonego użytkowania, istniejących wokół zakładów przemysłowych, zniszczenia określonych upraw, przemieszczenia zwierząt poza obszar strefy lub dokonania ich uboju,
- nakazać właścicielowi gruntu przywrócenie stanu poprzedniego lub wykonanie urządzeń zapobiegających szkodom, jeżeli spowodowane przez właściciela gruntu zmiany stanu wody na gruncie szkodliwie wpływających na grunty sąsiednie,
- nakazać posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsc nie przeznaczonych do ich składowania lub magazynowania, wskazując sposób wykonania tej decyzji,
- wymierzyć administracyjną karę pieniężną za zniszczenie terenów zieleni albo drzew lub krzewów, spowodowane niewłaściwym wykonywaniem robót ziemnych lub wykorzystaniem sprzętu mechanicznego albo urządzeń technicznych oraz zastosowaniem środków chemicznych w sposób szkodliwy dla roślinności oraz za usuwanie drzew lub krzewów bez wymaganego zezwolenia, a także za zniszczenie spowodowane niewłaściwą pielęgnacją terenów zieleni, zadrzewień, drzew lub krzewów, po warunkiem, że od stwierdzenia faktu zniszczenia zieleni upłynęło mniej, niż 5 lat,
- nałożyć karę pieniężną na przedsiębiorstwo wodno-kanalizacyjne, które nie dopełnia obowiązku przedłożenia do zatwierdzenia taryf za dostarczanie wody i odprowadzenie ścieków, lub zawiąza zatwierdzone taryfy, a także na kierownika przedsiębiorstwa,

1.2.5. Kompetencje organu wykonawczego gminy w zakresie współdziałania w toku postępowań administracyjnych prowadzonych przez inne organy administracji

Wójt gminy

- opiniuje decyzje starosty w sprawach rekultywacji i zagospodarowania gruntów rolnych
- wydaje opinię dotyczącą nałożenia w postępowaniu o wydanie decyzji o wyłączeniu gruntu rolnego z produkcji, obowiązku zdjęcia oraz wykorzystania na cele poprawy wartości użytkowej gruntów próchnicznej warstwy gleby z gruntów rolnych klas I, II, IIIa, IIIb, III, IVa i IV oraz z torfowisk,
- wydaje opinię, co do projektu prac geologicznych, których wykonywanie nie wymaga uzyskania koncesji,
- opiniuje wniosek o udzielenie koncesji na poszukiwania lub rozpoznawania złóż kopalin, za wyjątkiem poszukiwania i rozpoznawania złóż kopalin w granicach obszarów morskich RP,
- opiniuje projekty wojewódzkich i powiatowych planów gospodarki odpadami

- opiniuje decyzje dla wytwórców odpadów (decyzja zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi) oraz posiadaczy odpadów prowadzących gospodarkę odpadami (zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie zbierania, transportu, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów),
- ma prawo delegowania jednej osoby do (powołanej przez wojewodę) komisji, w sprawie prowadzenia negocjacji o ustalenie treści programu dostosowawczego (wynegocjowanego indywidualnie szczegółowego harmonogramu rzeczowo-finansowego realizacji obowiązków z zakresu ochrony środowiska przez prowadzącego instalacje, które ze względów technologicznych lub ekonomicznych nie mogą osiągnąć tych wymagań w terminach przewidzianych przez przepisy powszechnie obowiązujące, a za utrzymaniem eksploatacji instalacji przemawia interes publiczny).

W przypadkach bezpośredniego **zagrożenia środowiska**, Wójt może wydać właściwemu organowi Inspekcji Ochrony Środowiska polecenie podjęcia działań zmierzających do usunięcia tego zagrożenia. Polecenia te nie mogą jednak dotyczyć wykonania konkretnych czynności służbowych ani określać sposobu wykonania zadania przez organy Inspekcji Ochrony Środowiska, lecz powinny ustalać przedmiot działań lub wskazywać stan niezgodny z prawem, o którego usunięciu chodzi. O wydanym poleceniu Wójt bezzwłocznie informuje Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska. Za treść wydanego polecenia Wójt ponosi wyłączną odpowiedzialność.

W przypadku gdy pomiędzy właścicielem lub posiadaczem gruntu a dzierżawcą lub zarządcą obwodu łowieckiego powstał **spór o wysokość wynagrodzenia za szkody** w uprawach i płodach rolnych przez dziki, łosie, jelenie, daniela i samy, lub przy wykonywaniu polowania, strony mogą zwrócić się do właściwego ze względu na miejsce powstałej szkody Wójta, w celu mediacji dla polubownego rozstrzygnięcia sporu.

1.2.6. Kompetencje kontrolne organu wykonawczego gminy w zakresie ochrony środowiska

Wójt gminy **sprawuje kontrolę** przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym swoją właściwością. Może on upoważnić do wykonywania funkcji kontrolnych pracowników podległego mu urzędu gminy, lub funkcjonariuszy straży gminnej. Kontrolujący, wykonując kontrolę, jest uprawniony do:

- wstępu wraz z rzeczoznawcami i niezbędnym sprzętem przez całą dobę na teren nieruchomości, obiektu lub ich części, na których prowadzona jest działalność gospodarcza, a w godzinach od 6 do 22 - na pozostałe tereny,
- przeprowadzania badań lub wykonywania innych niezbędnych czynności kontrolnych,
- żądania pisemnych lub ustnych informacji oraz wzywania i przesłuchiwanie osób w zakresie niezbędnym do ustalenia stanu faktycznego,
- żądania okazania dokumentów i udostępnienia wszelkich danych mających związek z problematyką kontroli.

Kontrolowany obowiązany jest umożliwić przeprowadzanie kontroli. Z czynności kontrolnych kontrolujący sporządza protokół, którego jeden egzemplarz dorecza kontrolowanemu. Protokół podpisują kontrolujący oraz kontrolowany, który może wnieść do protokołu zastrzeżenia i uwagi wraz z uzasadnieniem. W razie odmowy podpisania protokołu przez kontrolowanego, kontrolujący umieszcza o tym wzmiankę w protokole, a odmawiający podpisu może, w terminie 7 dni, przedstawić wójtowi swoje stanowisko na piśmie.

Wójt występuje do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli stwierdzono naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić, przekazując dokumentację sprawy.

Wójt, lub osoby przez niego upoważnione, są uprawnieni do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska.

1.2.7. Kompetencje kontrolne organu wykonawczego gminy w zakresie ochrony gruntów rolnych i leśnych

Wójt gminy, w zakresie swojej kompetencji, wykonują również kontrolę przestrzegania ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Osoby przeprowadzające w imieniu wójta kontrolę są uprawnione do:

- wstępu na grunt i teren zakładu przemysłowego,
- wglądu do dokumentów oraz żądania sporządzenia ich odpisów,
- sprawdzania tożsamości osób w związku z prowadzoną kontrolą,
- żądania wyjaśnień i zasięgnięcia informacji,

- pobierania próbek gleby lub roślin do analizy.

Kontrola obejmuje wykonanie następujących obowiązków:

- zdjęcia i wykorzystania próchnicznej warstwy gleby,
- rekultywacji gruntów zdewastowanych i zdegradowanych,
- rolniczego zagospodarowania gruntów zrekultywowanych, jeżeli zagospodarowanie odbywa się przy wykorzystaniu środków Funduszu,
- przeciwdziałania erozji gleb i innym zjawiskom powodującym trwałe pogorszenie wartości użytkowej gruntów,
- określonych w art. 16-19 ustawy (gospodarka w obszarach ograniczonego użytkowania).

Jeżeli objętość próchnicznej warstwy gleby zdejmowanej z gruntów wyłączanych z produkcji przekracza 1000 m³, kontrolę przeprowadza się z wykorzystaniem pomiarów geodezyjnych. Kontrola wykonania obowiązku rekultywacji gruntów polega na sprawdzeniu co najmniej raz w roku zgodności wykonywanych zabiegów z dokumentacją rekultywacji tych gruntów, a zwłaszcza wymagań technicznych oraz ich terminowości, ze szczególnym uwzględnieniem obowiązku zakończenia rekultywacji w okresie 5 lat od zaprzestania działalności przemysłowej.

O terminie kontroli na obszarach górniczych, morskiego pasa nadbrzeżnego, kolejowych i lotnisk komunikacyjnych, powiadamia się odpowiednio, nie później niż 3 dni przed zamierzoną kontrolą okręgowy urząd górniczy, urząd morski, organ kolejowy lub zarząd lotniska.

Kontrolę stosowania przepisów ustawy w odniesieniu do gruntów użytkowanych na cele obronności lub bezpieczeństwa państwa można przeprowadzać po uprzednim uzgodnieniu jej zakresu z jednostką nadrzędną użytkownika tych gruntów.

1.2.8. Udostępnianie, ewidencjonowanie informacji i sprawozdawczość

Wójt gminy jest obowiązany udostępniać informacje o środowisku i jego ochronie, znajdujące się w jego posiadaniu, w zakresie przewidzianym art. 19 ust 1 i 2 Ustawy Prawo ochrony środowiska, z zastrzeżeniem art. 20.1 i 2 Ustawy, a także do:

- nieodpłatnego przekazywania posiadanych danych, niezbędnych do założenia i prowadzenia katastru wodnego
- nieodpłatnego przekazywania danych z rejestrów, wykazów, pomiarów, analiz i obserwacji stanu środowiska, uzyskanych w trakcie działalności, dla potrzeb państwowego monitoringu środowiska

Wójt gminy obowiązany jest do przyjmowania:

- informacji o wystąpieniu awarii, w której występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzącej do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska, a także powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem),
- od osób fizycznych nie będących przedsiębiorcami - uproszczonej informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (PCB, azbest),
- wykazów, na podstawie których właściwe miejscowo podmioty korzystające ze środowiska ustaliły opłaty za składowanie odpadów,
- w przypadku zwykłego korzystania ze środowiska przez osoby fizyczne (zwykłym korzystaniem ze środowiska jest takie korzystanie wykraczające poza ramy korzystania powszechnego, co do którego ustawa nie wprowadza obowiązku uzyskania pozwolenia, oraz, zwykłe korzystanie z wody w rozumieniu przepisów ustawy - Prawo wodne) - wstępnych, okresowych i ciągłych wyników pomiarów, o ile pomiary te mają szczególne znaczenie ze względu na potrzebę zapewnienia systematycznej kontroli wielkości emisji albo jeżeli z przeprowadzonej kontroli wynika, że nastąpiło przekroczenie standardów emisyjnych,
- w przypadku zwykłego korzystania ze środowiska przez osoby fizyczne - zgłoszeń dotyczących instalacji z której emisja nie wymaga pozwolenia na wprowadzanie substancji lub energii do środowiska,
- zgłoszenia przez wykonawcę prac geologicznych zamiaru przystąpienia do wykonywania robót geologicznych w granicach gminy,
- informacji o dostrzeżonych objawach chorób zwierząt żyjących wolno.

Wójt gminy obowiązany jest do prowadzenia zbiorów przekazanych kopii:

- wydanych przez wojewodę albo starostę: pozwoleń na wytwarzanie odpadów, decyzji zatwierdzających programy gospodarki odpadami niebezpiecznymi lub informacji o wytwarzanych odpadach i sposobach gospodarowania wytwarzanymi odpadami, jak też decyzji o cofnięciu ww. pozwoleń,
- kopii wydanych przez wojewodę albo starostę zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie zbierania, transportu, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów,

- kopii zezwoleń Głównego Inspektora Ochrony Środowiska w zakresie międzynarodowego obrotu odpadami oraz decyzji o cofnięciu tych zezwoleń (o ile właściwość ze względu na miejsce odzysku).

Wójt gminy zobowiązany jest do:

- sporządzenia rocznego sprawozdania zawierającego informacje o:
 - a) rodzaju i ilości odpadów opakowaniowych zebranych przez gminę lub podmiot działający w jej imieniu,
 - b) rodzaju i ilości odpadów opakowaniowych przekazanych przez gminę lub podmiot działający w jej imieniu do odzysku i recyklingu,
 - c) wydatkach poniesionych na działania określone w pkt a i b.
- przechowywania przez 5 lat dokumentów potwierdzających przekazanie odpadów opakowaniowych do odzysku i recyklingu. Sprawozdanie przekazuje się, w terminie do dnia 15 lutego roku kalendarzowego następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie, marszałkowi województwa i wojewódzkiemu funduszowi, właściwemu ze względu na siedzibę gminy.
- regularnego informowania mieszkańców o jakości wody, przeznaczonej do spożycia przez ludzi
- okresowego przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska
- informowania Ministra Środowiska o wydaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla inwestycji realizującej cel publiczny na obszarze parku krajobrazowego lub obszarze chronionego krajobrazu.

2. Cele i zadania Programu

Program Ochrony Środowiska, zgodnie z polityką ekologiczną państwa, wyróżnia cele krótkoterminowe, których realizacja zakończy się najpóźniej do 2006 roku, średnioterminowe - do zrealizowania przed rokiem 2010 oraz długoterminowe, prawdopodobne i możliwe do osiągnięcia dopiero, po 2010 roku. Tym ostatnim celom, które można określić również jako strategiczne, lub generalne - podporządkowane są wszystkie wcześniejsze, które – bez względu na okres ich realizacji – mają charakter celów taktycznych. Wszystkie sformułowane cele wypełniają kryteria: potrzeby, osiągalności, realności i mierzalności. W trakcie formułowania, realizacji i możliwej modyfikacji celów taktycznych, a także po ich stopniowym osiąganiu, społeczność gminy i władze samorządowe muszą zadawać sobie pytanie – na ile osiągnięcie celu krótko – lub średnioterminowego, przybliży realizację celu strategicznego? Jakie jeszcze cele taktyczne należy sformułować, lub jak przekształcić dotychczas przyjęte, by skutecznie osiągnąć cel generalny?

Program nie aspiruje do ustalenia hierarchii celów w poszczególnych okresach czasowych, ani też harmonogramu realizacji zadań szczegółowych, które posłużą osiąganiu celów. Z uwagi na ograniczone możliwości finansowania znacznej większości z nich, byłoby to założenie teoretyczne i niekoniecznie realne. Wielorakość potrzeb, zarówno wynikających z konieczności dostosowania standardów ochrony środowiska do poziomów przyjętych w Unii Europejskiej, jak też niezbędnych dla poprawy warunków życia i nadrobienia wieloletnich zapóźnień w tej sferze, nakazuje jednoczesne dążenie do ich zaspokojenia. O ich faktycznej kolejności - w ramach założonych przedziałów czasowych - zadecydują możliwości finansowania, oraz współfinansowania ze środków zewnętrznych, związane w istotny sposób ze sprawnością prowadzonych niezależnie od samorządu procedur, a także pozyskiwanych w ramach partnerstwa publiczno – prywatnego – pochodnej dynamiki rozwoju gospodarczego w kraju i regionie.

2.1 Cele perspektywiczne – osiągnięcie prawdopodobne nie wcześniej, niż po roku 2010

Pierwszy Cel Perspektywiczny

Zapewnienie mieszkańcom gminy zdrowych warunków zamieszkania, pracy i wypoczynku, w czystym i bezpiecznym środowisku przyrodniczym

Drugi Cel Perspektywiczny

Pełne wykorzystanie szans, jakie stwarzają zasoby i walory środowiska przyrodniczego i kulturowego, dla zrównoważonego rozwoju gminy

Trzeci Cel Perspektywiczny

Zachowanie dla przyszłych pokoleń zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego gminy, w stanie zapewniającym jego trwałość i możliwość odtwarzania potencjału.

2.2 Cele średnioterminowe – realizacja zakładana do roku 2010

Pierwszy Cel Średnioterminowy

Modernizacja i rozbudowa systemu gospodarki wodno – ściekowej, zapewniająca mieszkańcom dostawę wody konsumpcyjnej o dobrej jakości, poprawę czystości wód powierzchniowych, ochronę zasobów wód podziemnych przed skażeniem oraz racjonalizację wykorzystania zasobów wody i poprawę ich retencyjności

Drugi Cel Średnioterminowy

Rozwój i doskonalenie skuteczności systemu selektywnej zbiórki i unieszkodliwiania odpadów zapewniający ochronę powierzchni ziemi,

Trzeci Cel Średnioterminowy

Wykształcenie wśród mieszkańców wiedzy o środowisku, nawyków kultury ekologicznej oraz poczucia odpowiedzialności za jakość środowiska

Czwarty Cel Średnioterminowy

Rehabilitacja historycznej zieleni urządzonej i podniesienie estetyki krajobrazu wiejskiego, Ochrona różnorodności biologicznej i rozwój systemu obszarów chronionych. Wykorzystanie posiadanych zasobów i walorów środowiska dla tworzenia „zielonych miejsc pracy”

Piąty Cel Średnioterminowy

Ochrona powietrza atmosferycznego i poprawa jego stanu, wzrost wykorzystania zasobów energii odnawialnej, racjonalizacja zużycia energii

Szósty Cel Średnioterminowy

Zmniejszenie skali narażenia mieszkańców ośrodków osadniczych na hałas komunikacyjny

2.3 Cele Priorytetowe (krótkoterminowe) – do realizacji w okresie 2004 – 2006

Pierwszy Cel Priorytetowy

Poprawa jakości wód powierzchniowych na obszarze gminy i zabezpieczenie wód podziemnych przed skażeniem,

Drugi cel priorytetowy

Zapewnienie mieszkańcom stałych dostaw wody konsumpcyjnej dobrej jakości

Trzeci Cel Priorytetowy

Ochrona gleb przed skażeniem, rozszerzenie i poprawa skuteczności zorganizowanej selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, z uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych i wielkogabarytowych, pochodzących z gospodarstw domowych,

Czwarty Cel Priorytetowy

Upowszechnienie wiedzy o środowisku, jego funkcjonowaniu, lokalnych zasobach i walorach

Piąty Cel Priorytetowy

Poprawa estetyki krajobrazu wiejskiego na obszarach zabudowanych oraz zagospodarowanie nowych terenów zieleni publicznej

3. **Zadania własne, wykonywane wspólnie i inspirujące do ich wykonania inne podmioty, w zakresie realizacji poszczególnych celów priorytetowych i średnioterminowych**

Zadania wymienione w tej części planu podzielono według właściwości ich wykonywania. Pierwszą grupę zdań stanowią te, do których samorząd gminny jest obligowany przez przepisy prawa, a więc zadania własne. Do drugiej grupy zaliczono zadania, których znaczenie jest istotne dla gminy. Będą one realizowane wspólnie z innymi instytucjami i pod-

miotami gospodarczymi, a samorządowi gminnemu przypadnie najczęściej rola koordynatora i autorytetu wspierającego przedsięwzięcie na arenie ponadlokalnej – regionalnej lub krajowej. Trzecia wreszcie grupa, to zadania polegające na inspiracji podmiotów gospodarczych z terenu gminy lub indywidualnych mieszkańców, ich organizacji i grup nieformalnych - do samodzielnych działań, zbieżnych z celami przyjętymi w programie oraz wspomaganie tych działań, przede wszystkim poprzez udostępnianie i upowszechnianie doświadczenia, wiedzy i posiadanych kontaktów.

Według charakteru zadania zostały podzielone na: inwestycyjne, organizacyjne, koordynacyjne, administracyjne, kontrolne i dokumentacyjno-monitoringowe. Nie szacowano w Programie kosztów zadań organizacyjnych i kontrolnych, wykonywanych w ramach aparatu administracyjnego gminy. Nie określono także w każdym przypadku kosztów dla zadań wykonywanych wspólnie – z uwagi na to, że rola gminy w ich realizacji polegać będzie przede wszystkim na działaniach integracyjnych i koordynacyjnych, nie wymagających angażowania środków budżetowych – poza wsparciem z Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz rekomendowaniem do Funduszy – Powiatowego, Wojewódzkiego i Narodowego.

3.1 Zadania w zakresie poprawy jakości wód powierzchniowych na obszarze gminy i zabezpieczenia wód podziemnych przed skażeniem (**Pierwszy cel priorytetowy, pierwszy cel średnioterminowy**)

3.1.1. Zadania własne

- **Uchwalenie wieloletniego planu rozbudowy urządzeń zbiorowego zaopatrzenia mieszkańców gminy w wodę i odprowadzenia powstających ścieków, z wykorzystaniem istniejącej koncepcji gospodarki ściekowej.**

czas realizacji	- lata 2004 – 2006
charakter	- zadanie dokumentacyjno-administracyjne
prognozowany koszt	- ok. 10 tys. zł
finansowanie	- budżet gminy, GFOŚiGW

Zadania inwestycyjne do realizacji w latach 2004 – 2006

Finansowanie: budżet gminy, środki pomocowe i inne dotacje, Fundusze Ochrony Środowiska

- **Budowa gminnej oczyszczalni ścieków w miejscowości Paprotki – etap I**
koszt przedsięwzięcia - 4 mln 200 tys. zł
- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadanie Paprotki**
koszt przedsięwzięcia - 609 tys. zł
- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadanie Paprotki**
koszt przedsięwzięcia - 1 mln 406 tys. zł
- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadanie Malechówko**
koszt przedsięwzięcia - 2,1 mln zł
- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadanie Karwice**
koszt przedsięwzięcia - 1 mln 920 tys. zł
- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadanie Karwiczki**
koszt przedsięwzięcia - 863 tys. zł
- **Rozbudowa kanalizacji sanitarnej - zadanie Sęczkowo i Karwice PKP**
koszt przedsięwzięcia - 961 tys. zł

Zadania inwestycyjne do realizacji w latach 2007 – 2010

Finansowanie: budżet gminy, środki pomocowe i inne dotacje, Fundusze Ochrony Środowiska

- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadanie Gorzyca**
koszt przedsięwzięcia - 1 mln 465 tys. zł
- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadanie Malechowo**
koszt przedsięwzięcia - 664 tys. zł
- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadanie Żegocino**
koszt przedsięwzięcia - 227 tys. zł
- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadanie Świącianowo**
koszt przedsięwzięcia - 1 mln 521 tys. zł
- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadanie Białęcino**

- koszt przedsięwzięcia - 653 tys. zł
- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadanie Podgórk**
koszt przedsięwzięcia - 912 tys. zł
- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadanie Ostrowiec**
koszt przedsięwzięcia - 1 mln 548 tys. zł
- Zadania inwestycyjne do realizacji po roku 2010**
Finansowanie: budżet gminy, środki pomocowe i inne dotacje, Fundusze Ochrony Środowiska
- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadania Niemica i Kusice**
koszt przedsięwzięcia - 2 mln 262 tys. zł
- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadania Bartolino i Grabowo**
koszt przedsięwzięcia - 1 mln 676 tys. zł
- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadania Sulechowo, Sulechówko i Lejkowo**
koszt przedsięwzięcia - 1 mln 472 tys. zł
- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadania Drzeńsko i Zielenica**
koszt przedsięwzięcia - 1 mln 986 tys. zł
- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadania Borkowo i Laski**
koszt przedsięwzięcia - 1 mln 551 tys. zł
- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadania Darskowo i Witostaw**
koszt przedsięwzięcia - 1 mln 160 tys. zł
- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadania Zalesie, Pękanino i Kawno**
koszt przedsięwzięcia - 2 mln 250 tys. zł
- Zadania administracyjno – kontrolne i monitoringowe do realizacji w latach 2004 - 2012**
- **Badanie jakości oczyszczonych ścieków odprowadzanych do wód powierzchniowych**
- **Kontrola szczelności zbiorników bezodpływowych w gospodarstwach indywidualnych**
- 3.1.2. Inspiracja i wspomaganie działania
- **Budowa oczyszczalni przydomowych i przyzagrodowych w zabudowie rozproszonej**
czas realizacji - lata 2004 – 2010
- **Porządkowanie przyzł nawozów naturalnych w gospodarstwach rolnych wraz z zabezpieczeniem przed przenikaniem wód odciekowych do gruntu i wód powierzchniowych**
czas realizacji - lata 2004 – 2006
- **Kontrola jakości wód pochodzących, odprowadzanych z istniejących i nowopowstałych ośrodków produkcji rybacej**
czas realizacji - lata 2004 – 2012
charakter - zadanie administracyjno-kontrolne i monitoringowe
- 3.2. Zadania w zakresie zapewnienia odpowiedniej jakości użytkowej wody i racjonalizacji gospodarowania zasobami wodnymi (**Drugi cel priorytetowy, pierwszy cel średnioterminowy**)
- 3.2.1. Zadania własne
- **Modernizacja sieci wodociągowej w Ostrowcu**
czas realizacji - lata 2004 - 2006
charakter - zadanie inwestycyjne
koszt przedsięwzięcia - 75 tys. zł
finansowanie - budżet gminy, środki pomocowe, fundusze środowiskowe
- **Podłączenie części miejscowości Kawno do sieci wodociągowej gm. Sianów**
czas realizacji - lata 2004 - 2006
charakter - zadanie inwestycyjne
koszt przedsięwzięcia - 20 tys. zł
finansowanie - budżet gminy
- **Remont hydroforni w miejscowości Kosierzewo**
czas realizacji - lata 2007 - 2010
charakter - zadanie inwestycyjne
koszt przedsięwzięcia - 26 tys. zł
finansowanie - budżet gminy, środki pomocowe, fundusze środowiskowe
- 3.2.2. Inspiracja i wspomaganie działania
- **Upowszechnianie technologii produkcji charakteryzujących się niskim zużyciem wody i zastosowaniem obiegów zamkniętych**

- czas realizacji - lata 2004 – 2010 i później
- **Zwiększanie retencji wód powierzchniowych poprzez modernizację urządzeń piętrzących na Grabowej, budowę zastawek piętrzących na mniejszych ciekach oraz zagospodarowanie potorfii**
czas realizacji - lata 2004 – 2010 i później
- 3.3 Zadania w zakresie ochrony gleb przed skażeniem, rozszerzenia zorganizowanej, selektywnej zbiórki i utylizacji odpadów komunalnych, z uwzględnieniem wielkogabarytowych i niebezpiecznych, pochodzących z gospodarstw domowych (**Trzeci cel priorytetowy, drugi cel średnioterminowy**)
- 3.3.1. Zadania własne
- **Opracowanie i zaopiniowanie gminnego planu gospodarki odpadami**
czas realizacji - do połowy 2004 roku
charakter - zadanie dokumentacyjno-organizacyjne
prognozowany koszt - 11,5 tys. zł
 - **Promocja przydomowego kompostowania odpadów zielonych i biodegradowalnych w gospodarstwach domowych**
czas realizacji - lata 2004 – 2010
charakter - zadanie organizacyjne i inwestycyjne
prognozowany koszt - ok. 20 tys. zł/rocznie
 - **Stała kontrola nielegalnego porzucania odpadów i ich usuwanie**
czas realizacji - lata 2004 – 2010
charakter - zadanie administracyjno-kontrolne
 - **Prawidłowa rekultywacja wszystkich miejsc nielegalnego gromadzenia odpadów, ze szczególnym uwzględnieniem wyrobisk poeksploatacyjnych oraz skuteczne zabezpieczenie przed porzucaniem odpadów**
czas realizacji - lata 2004 – 2010
charakter - zadanie organizacyjne
prognozowany koszt - ok. 50 tys. zł
finansowanie - budżet gminy, fundusze środowiskowe, środki pomocowe
- 3.3.2. Zadania wykonywane wspólnie
- **Rozwój selektywnej zbiórki odpadów z terenów zabudowy mieszkaniowej**
czas realizacji - lata 2004 – 2006
charakter - zadanie organizacyjne
prognozowany koszt - 20 tys. zł rocznie
finansowanie - budżet gminy, budżet powiatu, Fundusze Ochrony Środowiska
 - **Rozwój zbiórki odpadów wielkogabarytowych i budowlanych, pochodzących z gospodarstw domowych**
czas realizacji - lata 2004 – 2006
charakter - zadanie organizacyjne
 - **Rozwój selektywnej zbiórki odpadów z terenów penetracji turystycznej w okresie sezonu letniego i grzybobrania**
czas realizacji - lata 2004 – 2006
charakter - zadanie organizacyjne
finansowanie - budżet gminy, budżet powiatu, Fundusze Ochrony Środowiska, Nadleśnictwa
 - **Budowa Gminnego Punktu Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych i organizacja systemu dostarczania odpadów**
czas realizacji - lata 2007 – 2010
charakter - zadanie inwestycyjne
prognozowany koszt - ok. 100 tys. zł
finansowanie - budżet gminy, fundusze środowiskowe, środki pomocowe
- 3.3.3. Inspiracja i wspomaganie działania
- **Upowszechnianie technologii produkcji lub form usług, które zapobiegają powstawaniu odpadów lub pozwalają utrzymać na możliwie najniższym poziomie ich ilość**
czas realizacji - lata 2004 – 2010

- 3.4 Zadania w zakresie upowszechniania wiedzy o środowisku i jego funkcjonowaniu, lokalnych zasobach i walorach (**Czwarty cel priorytetowy**, trzeci cel średnioterminowy)
- 3.4.1. Zadania własne
- **Stałe doskonalenie wiedzy pracowników samorządowych, radnych i sołtysów w zakresie przepisów ochrony środowiska w prawie polskim i wspólnotowym**
czas realizacji - lata 2004 - 2006
charakter - zadanie organizacyjne
 - **Prowadzenie kampanii informacyjnej wśród mieszkańców gminy, o wartościach zasobów i walorów środowiska, potrzebie ich zachowania oraz korzyści z tego płynących**
czas realizacji - lata 2004 - 2006
charakter - zadanie organizacyjne
prognozowany koszt - ok. 50 tys. zł
finansowanie - budżet gminy, Fundusze Środowiskowe, środki pomocowe
 - **Prowadzenie rodzinnej edukacji ekologicznej „Szkoła-dom-praca-wypoczynek”**
czas realizacji - lata 2004 - 2006
charakter - zadanie organizacyjne
prognozowany koszt - ok. 20 tys. zł
finansowanie - budżet gminy, Fundusze Ochrony Środowiska
 - **Projekt, wytyczenie i oznakowanie ścieżki rowerowej, udostępniającej najwartościowsze elementy środowiska przyrodniczego i krajobrazu historycznego gminy**
czas realizacji - lata 2004 - 2010
charakter - zadanie organizacyjne i inwestycyjne
prognozowany koszt - ok. 40 tys. zł
finansowanie - budżet gminy, środki pomocowe,
- 3.4.2. Zadania wykonywane wspólnie
- **Kontynuowanie uczestnictwa w ogólnokrajowych, europejskich i światowych imprezach ekologicznych**
czas realizacji - lata 2004 - 2010
charakter - zadanie organizacyjne
 - **Szkolenie rolników w zakresie przyjaznych dla środowiska i efektywnych metod produkcji**
czas realizacji - lata 2004 - 2010
charakter - zadanie organizacyjne
- 3.4.3. Inspiracja i wspomaganie działania
- **Wspieranie konstruktywnych działań lokalnych agend i oddziałów różnych organizacji pozarządowych, działających na terenie gminy w sferze ochrony środowiska**
czas realizacji - lata 2004 - 2010
- 3.5 Zadania w zakresie poprawy estetyki krajobrazu wiejskiego na obszarach zabudowanych, tworzenia „zielonych” miejsc pracy oraz zagospodarowania nowych terenów zieleni publicznej (**Piąty cel priorytetowy**, czwarty cel średnioterminowy)
- 3.5.1. Zadania własne
- **Opracowanie gminnego programu opieki nad zabytkami, założenie gminnej ewidencji zabytków oraz ustalenie zasad ochrony**
czas realizacji - lata 2007 - 2010
charakter - zadanie dokumentacyjno-administracyjne
prognozowany koszt - ok. 30 tys. zł
finansowanie - budżet gminy
 - **Opracowanie i uchwalenie systemu preferencji i ulg podatkowych dla mieszkańców i podmiotów realizujących zalecenia gminnego programu opieki nad zabytkami, zwycięzców i laureatów konkursów**
czas realizacji - lata 2007 - 2010
charakter - zadanie organizacyjno-administracyjne
 - **Organizowanie gminnych konkursów na piękną posesję, ogród, osiedle i wieś, uczestnictwo w konkursach ponadgminnych**
czas realizacji - lata 2004 - 2012
charakter - zadanie organizacyjne
prognozowany koszt - ok. 10 tys. zł / rok
finansowanie - budżet gminy, Gminny Fundusz Ochrony Środowiska

- **Porządkowanie istniejących i zagospodarowywanie nowych terenów zieleni publicznej**
 - czas realizacji - lata 2004 - 2012
 - charakter - zadanie inwestycyjne i organizacyjne
 - prognozowany koszt - ok. 100 tys. zł
 - finansowanie - budżet gminy, Gminny Fundusz Ochrony Środowisk, środki pomocowe
- **Sukcesywna rewaloryzacja obszarów zabytkowej zieleni, pozostających we władaniu gminy**
 - czas realizacji - lata 2004 - 2012
 - charakter - zadanie inwestycyjne i organizacyjne
 - prognozowany koszt - ok. 50 tys. zł
 - finansowanie - budżet gminy, Gminny FOŚ, środki pomocowe
- 3.5.2. Zadania wspólne z innymi podmiotami
 - **Sukcesywna rewaloryzacja zabytkowych parków wiejskich we władaniu innych podmiotów.**
 - czas realizacji - lata 2004 - 2006
- 3.5.3. Inspiracja i wspomaganie działania
 - **Upowszechnianie i promowanie projektów nowego budownictwa, przyczyniających się do przywrócenia charakteru krajobrazu wiejskiego**
 - czas realizacji - lata 2004 – 2010
 - **Promocja korzyści z tradycyjnych metod gospodarowania i rolnictwa ekologicznego**
 - czas realizacji - lata 2004 - 2010
- 3.6 Zadania w zakresie poprawy stanu powietrza atmosferycznego poprzez upowszechnianie ekologicznych źródeł energii (piąty cel średnioterminowy)
 - 3.6.1. Zadania własne
 - **Opracowanie założeń do gminnego programu zaopatrzenia w ciepło, przy wykorzystaniu różnorodnych źródeł ekologicznych**
 - czas realizacji - rok 2004-2006
 - charakter - zadanie dokumentacyjno-organizacyjne
 - prognozowany koszt - ok. 25 tys. zł
 - finansowanie - budżet gminy, Fundusze Ochrony Środowiska,
 - **Przebudowa urządzeń kotłowni na paliwa ekologiczne w obiektach należących do Gminy Malechowo – szkół, ośrodków zdrowia, świetlic wiejskich, placówek kultury itp.**
 - czas realizacji - rok 2007 - 2010
 - charakter - zadanie inwestycyjne
 - prognozowany koszt - ok. 350 tys. zł
 - finansowanie - budżet gminy, Fundusze Ochrony Środowiska
 - 3.6.2. Inspiracja i wspomaganie działania
 - **Zwiększanie udziału paliw ekologicznych, w tym biomasy, w ogrzewaniu przedsiębiorstw, instytucji i gospodarstw domowych**
 - czas realizacji - lata 2004 – 2010
 - **Wspieranie działań termomodernizacyjnych, zmierzających do zmniejszenia zużycia energii cieplnej**
 - czas realizacji - lata 2004 - 2010
 - charakter - zadanie organizacyjne
 - **Promocja upraw energetycznych na gruntach odłogowanych**
 - czas realizacji - lata 2004 – 2010
- 3.7 Zadania w zakresie rozwoju sieci obszarów chronionych i ochrony różnorodności biologicznej (czwarty cel średnioterminowy)
 - 3.7.1. Zadania własne
 - **Uwzględnianie w opracowanych Miejscowych Planach zagospodarowania przestrzennego potrzeb wynikających z zabezpieczenia i rozwoju obszarów chronionych oraz ochrony różnorodności biologicznej**

- czas realizacji - lata 2004 - 2010
 charakter - zadanie dokumentacyjno-administracyjne
- **Ustanowienie i oznakowanie nowych pomników przyrody i innych form ochrony przyrody, proponowanych w istniejących i powstających opracowaniach**
 czas realizacji - lata 2004 - 2010
 charakter - zadanie administracyjno-organizacyjne
- 3.7.2. Zadania realizowane wspólnie
- **Wnioskowanie o ustanowienie i opracowywanie dokumentacji nowych form obszarów chronionych dla ochrony siedlisk i rzadkich gatunków fauny i flory**
 czas realizacji - lata 2007 - 2010
 charakter - zadanie dokumentacyjne
- 3.7.3. Inspiracja i wspomaganie działania
- **Budowa przepławek dla ryb wędrownych przy istniejących progach hydrotechnicznych na Grabowej, Zielenicy i Bielawie**
 czas realizacji - lata 2007 - 2010
 finansowanie - użytkownicy urzędzeń, Fundusze Środowiskowe
- 3.8. Zadania w zakresie zmniejszenia narażenia mieszkańców ośrodków osadniczych na hałas komunikacyjny i poprawy klimatu akustycznego (szósty cel średnioterminowy)
- 3.8.1 Zadania własne
- **Ograniczenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego przeznaczania obszarów położonych w sąsiedztwie ruchliwych dróg i zakładów przemysłowych na cele mieszkaniowe**
 czas realizacji - lata 2004 - 2010
 charakter - zadanie dokumentacyjno-administracyjne
- 3.8.2. Zadania wykonywane wspólnie
- **Poprawa izolacji akustycznej zabudowy mieszkaniowej zlokalizowanej przy ruchliwych drogach poprzez budowę przegród akustycznych, nasadzanie zieleni oraz wymianę stolarki**
 czas realizacji - lata 2007 - 2010
 charakter - zadanie organizacyjne i inwestycyjne
- **Budowa obwodnicy miejscowości Malechowo i Pękanino w ramach dostosowania drogi krajowej nr 6 do parametrów drogi ekspresowej**
 czas realizacji - lata 2007 - 2012
 charakter - zadanie inwestycyjne Dyrekcji Rozbudowy Dróg i Autostrad
 oraz zadanie dokumentacyjne gminy (opracowanie zmiany mpzp)

4. Priorytety ekologiczne gminy w opinii mieszkańców

LP	Priorytet ekologiczny	znaczenie dla środowiska *	znaczenie dla rozwoju gminy *
1.	Upowszechnienie wiedzy o środowisku, jego funkcjonowaniu i zasobach		
2.	Budowa i modernizacja urządzeń wodociągowych		
3.	Budowa i rozbudowa systemów kanalizacyjnych		
4.	Ograniczenie emisji gazów i pyłów do powietrza		
5.	Rehabilitacja krajobrazu wiejskiego na obszarach zabudowanych		
6.	Uporządkowanie gospodarki odpadami		
7.	Racjonalizacja zużycia wody, energii, surowców i materiałów		
8.	Wzrost wykorzystania energii odnawialnej		
9.	Ochrona prawna zasobów i walorów środowiska przyrodniczego		
10	Rehabilitacja zasobów i walorów historycznej zieleni		

11	Zabezpieczenie przed awariami przemysłowymi i komunikacyjnymi		
12	Ograniczenie uciążliwości hałasowej przy drodze krajowej		

* -w skali od jednej (x) do pięciu (xxxxx) gwiazdek

Rozdział 7

Projekt systemu zarządzania programem

1. Instrumenty zarządzania środowiskiem

Program ochrony środowiska pełni szczególną rolę w procesie realizacji zrównoważonego rozwoju. Z punktu widzenia władz samorządowych, stanowi narzędzie koordynacji działań podejmowanych w sferze ochrony środowiska przez służby administracji publicznej oraz instytucje i przedsiębiorstwa. Skuteczności realizacji celów i przedsięwzięć zaproponowanych w Programie służy bogate instrumentarium, wynikające z przepisów prawa, rachunku efektywności ekonomicznej, polityki społecznej i struktury zarządzania środowiskiem.

1.1. Do instrumentów prawnych należą przede wszystkim decyzje administracyjne.:

- ✓ Pozwalające na korzystanie z zasobów środowiska i wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, w tym pozwolenia zintegrowane, wynikające ze wprowadzenia do polskiego systemu prawnego wymogów Dyrektywy IPPC,
- ✓ Wydawane na rozpoznanie i eksploatację surowców mineralnych,
- ✓ Zatwierdzające program gospodarki odpadami,
- ✓ O warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz o pozwoleniu na budowę, podejmowane w oparciu o zapisy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a także prowadzone postępowania, w sprawie oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć
- ✓ Pozwolenia wodnoprawne,
- ✓ O wyłączeniu gruntów z użytkowania rolnego i leśnego,
- ✓ O podziałach i scaleniach gruntów,
- ✓ Zezwalające na wycinkę drzew i krzewów,
- ✓ Zobowiązujące do prowadzenia badań monitoringowych stanu środowiska,
- ✓ O konieczności przeprowadzenia przeglądu ekologicznego.

A także wszystkie inne, wynikające z przepisów szczególnych.

1.2. Do instrumentów związanych z rachunkiem efektywności ekonomicznej należą m.in.:

1.2.1. Instrumenty prawno – finansowe, jak:

- o opłaty naliczane za korzystanie ze środowiska,
- o preferencyjne ustalanie i różnicowanie stawek podatkowych, opłat i innych danin publicznych,
- o administracyjne kary pieniężne,
- o skutki finansowe wynikające z odpowiedzialności karnej i cywilnej,

1.2.2. Instrumenty ekonomiczne, jak:

- o kredyty - w tym umarzalne - i dotacje z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- o dotacje z europejskich funduszy przedakcesyjnych, strukturalnych i funduszu spójności,
- o pomoc publiczna w postaci zwolnień i ulg podatkowych, odroczeń, rozłożenia na raty i umorzeń należności budżetu państwa i samorządu oraz udzielanie gwarancji finansowych dla projektowanych przedsięwzięć,
- o rozszerzenie listy wyrobów objętych opłatami produktowymi i opłatami depozytowymi oraz ustalenie szczegółowych zasad dysponowania wpływami z tych opłat,
- o ubezpieczenia ekologiczne od odpowiedzialności cywilnej za szkody, spowodowane poważnymi awariami przemysłowymi i transportowymi,
- o tworzenie rynku uprawnień do emisji zanieczyszczeń (zbywalne pozwolenia).

1.3. Do instrumentów społecznych należą:

- ✓ Obowiązek upowszechniania w społeczeństwie informacji o środowisku i zasięgania jego opinii podczas procedur, prowadzonych w sprawach ochrony środowiska,
- ✓ Wykraczające poza zakres obowiązkowy przekazywanie informacji w mediach, w formie spotkań, dyskusji publicznych i akcji związanych z konkretnymi problemami ochrony środowiska,
- ✓ Systemowa edukacja ekologiczna społeczeństwa, prowadzona we wszystkich grupach wiekowych,
- ✓ Stymulacja i wspieranie organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, kompetentnie i rzetelnie działających w sferze ochrony środowiska,
- ✓ Współpraca i wzajemna wymiana informacji pomiędzy administracją publiczną, placówkami naukowo – badawczymi, instytucjami finansowymi, podmiotami korzystającymi ze środowiska i sektorem pozarządowym, w celu wymiany doświadczeń i popularyzacji efektywnych i przyjaznych środowisku technik, procesów i działań.

1.4. Instrumenty związane ze strukturą zarządzania środowiskiem, to:

- ✓ Strategiczne i operacyjne dokumenty o zasięgu regionalnym i lokalnym, interdyscyplinarne i sektorowe, wytyczające cele i określające zadania do realizacji (Strategie Rozwoju, Studia uwarunkowań i kierunków oraz plany zagospodarowania przestrzennego, Programy ochrony środowiska i poszczególnych jego elementów, Plany operacyjne, koncepcje i studia wykonalności, programy dostosowawcze, oceny oddziaływania itp.),
- ✓ Ramowa i metodyczna współpraca pomiędzy instytucjami administracji publicznej, w zakresie wykonywania zadań w zakresie ochrony środowiska i ich skutecznego egzekwowania,
- ✓ Spójny system monitoringu środowiska, pozwalający na okresową weryfikację stopnia osiągania wymaganych i założonych w programach wskaźników,
- ✓ Zintegrowana baza danych o środowisku i jego stanie w poszczególnych urzędach administracji publicznej, zbudowana w technice komputerowej, w sposób umożliwiający jej stałą aktualizację i szybkie udostępnianie, np. za pośrednictwem Internetu i Intranetu.
- ✓ Wykorzystanie instytucji, przedsiębiorstw naukowo badawczych i ekspertów, dla opracowywania procedur i modeli usprawniających prowadzone i zamierzone działania oraz podnoszących ich skuteczność,
- ✓ Sprawny system uzgadniania i rekomendowania przedsięwzięć istotnych dla ochrony środowiska, ułatwiający montaż finansowy środków publicznych i komercyjnych na ich realizację.

2. Zasady zarządzania programem

Konsekwentne egzekwowanie wykonania przedsięwzięć wskazanych w Programie, okresowa jego weryfikacja i aktualizacja wraz z oceną skutków dla środowiska, jest niezbędnym warunkiem sukcesywnego osiągania wyznaczonych celów. Odpowiedzialni za to są uczestnicy wdrażania programu, w tym:

- ✓ Władze samorządowe organizujące i zarządzające Programem,
- ✓ Przedsiębiorstwa i komórki Urzędu Gminy, realizujące zadania Programu,
- ✓ Podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty Programu,
- ✓ Społeczność gminy - jako główny beneficjent odczuwający skutki realizacji Programu.

Głównym wykonawcą programu jest Wójt Gminy. Współdziała on z administracją rządową, a w szczególności z Wojewodą i podległymi mu służbami zespolonymi, innymi organami administracji publicznej oraz samorządem powiatowym i sąsiednimi gminami.

Włączenie do procesu realizacji Programu szerokiego grona partnerów instytucjonalnych i społecznych, zapewnia jego akceptację i przyjmowanie współodpowiedzialności za osiągnięcie celów. Stąd ważnym elementem jest uspołecznienie procesu planowania i podejmowania decyzji, przejrzystość procedur włączających szerokie grono partnerów – również, w proces oceny skuteczności realizacji.

Istotny jest również rozwój partnerstwa ze wszystkimi lokalnymi, krajowymi i międzynarodowymi podmiotami, działającymi w regionie, w celu skupienia zasobów technicznych i zwielokrotnienia efektów finansowych.

W ramach monitoringu wdrażania Programu regularnie oceniane i analizowane będą: wykonanie przedsięwzięć, stopień realizacji przyjętych celów, rozbieżność po-

między przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem oraz przyczyny tych rozbieżności.

Główny wykonawca Programu – Wójt Gminy - będzie oceniał co dwa lata realizację przedsięwzięć i przygotowywał na tę okoliczność stosowny raport, który zostanie przedstawiony Radzie Gminy. Cele i kierunki działań w perspektywie do 2010 roku i po 2010 roku powinny być weryfikowane nie częściej, niż co 4 lata.

3. Możliwości finansowe realizacji Programu

3.1. Prognoza możliwości finansowych budżetu gminy

W latach 1999-2003 Gmina Malechowo przeznaczała stosunkowo niewielkie środki na realizację zadań związanych z ochroną środowiska. Suma wydatków, poniesionych w ciągu 5 lat na te zadania, wyniosła niespełna **1,7 mln zł**, z czego z Gminnego Funduszu pochodziło **62 459 zł**. Ponad 93% wydatków poniesionych z budżetu przeznaczono na inwestycje. Blisko 65% działań w sferze ochrony środowiska samorząd gminny sfinansował ze środków własnych.

Na wydatki gmina otrzymała dotacje w łącznej kwocie 604 tys. zł, nie zaciągając jednocześnie żadnych kredytów na ochronę środowiska.

Gmina Malechowo przeznaczała w latach 1999 – 2002 relatywnie niewielką część budżetu na inwestycje – średnio było to 2,67%, maksymalnie, w roku 2001 – prawie 4,39%. Na podstawie analizy wydatków i dochodów budżetów gminy w tych latach, należy stwierdzić, iż zwiększenie wydatków inwestycyjnych ponad uzyskane wartości, mogłoby zachwiać równowagę budżetową i groziło utratą zdolności wykonywania zadań samorządu w innych sferach – przede wszystkim oświaty i opieki społecznej. Jednocześnie gmina nie korzystała dotąd z możliwości zaciągnięcia kredytów lub pożyczek na zadania ochrony środowiska, ograniczając się do finansowania ich z dotacji celowych i środków własnych budżetu.

Wydatki na przedsięwzięcia w sferze ochrony środowiska także stanowiły niewielką część wydatków budżetowych gminy, choć trzeba zauważyć, że z roku na rok – za wyjątkiem roku 2002, gdzie nastąpiło wyraźne załamanie - była ona wyższa. W tabeli przedstawiono, jak w kolejnych latach kształtowały się relacje wysokości wydatków poniesionych na ochronę środowiska (za wyjątkiem sfinansowanych z Gminnego Funduszu) do całości wydatków budżetu, a także do kwot wydatków inwestycyjnych. Zwłaszcza to ostatnie porównanie odzwierciedla obciążenie, jakie stanowią wydatki na ochronę środowiska dla gminy, której po zaspokojeniu bieżących wydatków niewiele pozostaje na inwestycje.

Nakłady na ochronę środowiska w gminie Malechowo w latach 1999 - 2002

LP	Rok	wydatki ogółem (zł)	wydatki inwestycyjne	wydatki na ochronę środowiska	udział w wydatkach ogółem % (kol.5 / kol.3)	% stosunek do wydatków inwestycyjnych (kol. 5 / kol. 4)
1	2	3	4	5	6	7
1.	1999	6 021 200	322 953	72 483	1,20	22,44
2.	2000	7 004 591	427 267	278 163	3,97	65,10
3.	2001	7 963 954	400 000	349 220	4,39	87,31
4.	2002	7 981 218	161 040	72 300	0,91	44,90
Razem		28 970 963	1 311 260	772 166	2,67	58,89

Dane w tabeli z materiałów przygotowanych przez gminę (wydatki na ochronę środowiska) oraz za Rocznikami Statystycznymi Województwa (wydatki ogółem, wydatki inwestycyjne)

Tabela: -Prognoza możliwości finansowania zadań ochrony środowiska w gminie Malechowo w latach 2004 - 2006, przy zaangażowaniu środków na poziomie lat 1999 - 2003

wydatki na ochronę środowiska 1999 - 2003	w tym: dotacje, kredyty, środki pomocowe	środki własne gminy 1999 – 2003 (kol. 1 – kol.2)	prognoza zaangażowania środków własnych gminy 2004 – 2006 (kol.3 : 5 x 3)	prognoza zdolności finansowania zadań 2004-2006 (kol. 4 = 25%)
1	2	3	4	5

1 627 818	604 100	1 023 718	614 230	2 456 900
-----------	---------	-----------	---------	------------------

Kwota w kolumnie 5 tabeli, wskazująca na możliwości realizacji Programu w perspektywie 5-letniej działalności gminy jest – w stosunku do dotychczasowego zaangażowania gminy - bardzo znacząca, a jednocześnie obiektywnie niewielka w stosunku do kosztów zadań przewidzianych w programie, które wyliczono na kwotę 32,6 mln zł.

Nawet przy założeniu, iż budżet gminy dokona maksymalnej mobilizacji i przeznaczy na realizację programu kwotę ok. 400 tys. zł rocznie – jak w najlepszym dotąd 2003 roku – zdolność inwestycyjna gminy osiągnie około 1,6 mln rocznie. W ciągu 3 lat 2004 – 2006 powstałaby możliwość sfinansowania zadań w wysokości 4,8 mln zł, jednak pod warunkiem uzyskania istotnego współfinansowania najważniejszych zadań inwestycyjnych - w maksymalnej wysokości 75% kosztów kwalifikowanych zadań (ok. 1,2 mln zł dofinansowania bezzwrotnego rocznie). Należy zwrócić uwagę, że uzyskanie poziomu 75% dofinansowania jest mało prawdopodobne – realna wartość średnia udzielanych dofinansowań wynosiła w IV kwartale roku 2003 ok. 58%.

Oczywiście pełna realizacja Programu nie zostanie zakończona przed 2010 rokiem. Przy (optymistycznym) założeniu, że corocznie gmina będzie w stanie przeznaczyć na ten cel 400 tys. zł i uzyskać dodatkowe 1 200 tys. dofinansowania, realizacja wszystkich celów potrwa mniej więcej do roku 2024.

Przyspieszenie realizacji mogłoby mieć miejsce jedynie w przypadku dalszego zwiększenia udziału własnego. Aby zakończyć wszystkie przedsięwzięcia do roku 2015, należałoby rocznie z budżetu wyasygnować kwotę rzędu 700 tys. zł przez 12 lat. Nie daje to jednak gwarancji uzyskania dofinansowania na wszystkie przedsięwzięcia. Trzeba mieć świadomość, że w przypadku nieuzyskania bezzwrotnego dofinansowania przedsięwzięć w maksymalnej wysokości, gmina będzie musiała zaciągnąć na ten cel kredyty lub pożyczki.

Konkludując: Wykonanie zadań zapisanych w Programie do roku 2015 jest bardzo trudne i możliwe jedynie pod następującymi - jednocześnie spełnionymi - warunkami:

- Corocznego przeznaczania w budżecie gminy kwoty minimum 700 tys. zł ze środków własnych
- Uzyskania bezzwrotnego wsparcia ze środków pomocowych na kwotę co najmniej 2,1 mln zł rocznie lub też – w przypadku nie uzyskania wsparcia w przewidywanej wysokości – zaciągnięcie preferencyjnych kredytów lub pożyczek na brakującą kwotę, które będzie trzeba spłacać przez wiele kolejnych lat.

3.2. Dotacje, środki pomocowe, kredyty i środki komercyjne

Źródła finansowania Programu będą zróżnicowane, w zależności od rodzaju i okresu przewidywanego działania, a przede wszystkim możliwości stosowania instrumentów finansowo-ekonomicznych, zapewnionych na poziomie krajowym i regionalnym. W związku z ograniczonymi zasobami finansowymi państwa, kwestią zasadniczą dla konkurencyjności gospodarki jest trafna i efektywna alokacja środków publicznych.

Dostępne na rynku polskim publiczne źródła finansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska można podzielić na:

- krajowe – pochodzące z budżetu państwa, budżetu gminy, pozabudżetowych instytucji publicznych, udzielane w formie dotacji, grantów i subwencji
- pomocy zagranicznej – programy pomocowe, Fundusze Spójności, fundusze strukturalne, fundacje itp.

Zgodnie ze „Strategią wykorzystania Funduszu Spójności na lata 2004 – 2006” opracowaną przez Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w lutym 2003 r., działania realizowane w Polsce w ciągu najbliższych kilku lat, w praktyce finansowane będą przede wszystkim ze źródeł krajowych. Są to przede wszystkim Fundusze Ochrony Środowiska, które funkcjonują na 4 poziomach administracji publicznej

- na poziomie krajowym – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

- na poziomie regionalnym – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie
- na poziomie lokalnym, bez osobowości prawnej – Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Sławnie i Gminny Fundusz Ochrony Środowiska

Fundusze te gromadzą wpływy z opłat uiszczanych przez podmioty za gospodarcze korzystanie ze środowiska oraz administracyjnych kar pieniężnych, nakładanych za naruszenie warunków lub przekroczenie limitów korzystania ze środowiska. W przypadku funduszy posiadających osobowość prawną – Narodowego i Wojewódzkiego – środki gromadzone są również poprzez działania na rynku kapitałowym. Zebrane środki przeznaczane są na dofinansowanie – głównie w formie dotacji i preferencyjnych pożyczek – przedsięwzięć proekologicznych, podejmowanych przez samorządy lokalne i podmioty gospodarcze.

Zasady funkcjonowania Funduszy określa ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2001 r Nr 62 poz. 627 z późn. zm.). Szczegółowe zasady gospodarki finansowej funduszu narodowego oraz wojewódzkich reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2002 r. (Dz. U. nr 230, poz. 1934).

Fundusz Wojewódzki udziela dotacji i pożyczek preferencyjnych na dofinansowanie przedsięwzięć proekologicznych na obszarze województwa zachodniopomorskiego. Pośród priorytetów ustalonych na rok 2003 znajdujemy m.in.:

- **Zadania w zakresie ochrony czystości wód i racjonalizacji gospodarki wodnej** - ochronę wód w zlewniach oraz na obszarach zasilania zbiorników wód podziemnych i powierzchniowych stanowiących źródło wody pitnej, modernizację istniejących oczyszczalni oraz budowę systemów kanalizacyjnych dociążających istniejące oczyszczalnie ścieków, przedsięwzięcia ograniczające zrzut zanieczyszczeń do ziemi, wód powierzchniowych i morskich, zapewnienie dostaw wody pitnej o odpowiedniej jakości, małą retencję i ochronę nadmorskich ujęć wód podziemnych.
- **Zadania w zakresie ochrony czystości powietrza** - realizację kompleksowych programów modernizacji systemów grzewczych, wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii i energii z odpadów, ograniczenie niskiej emisji w szczególności na terenach miejskich, uzdrowskowych, parków narodowych, krajobrazowych i leśnych kompleksów promocyjnych, wdrażanie programów "czystszej produkcji", wspieranie ekologicznych form transportu. **Akceptowane programy** to m.in. rozwój produkcji biopaliw na terenach wiejskich, programy wykorzystania biomasy na terenie m.in. powiatu sławieńskiego.
- **Zadania w zakresie ochrony powierzchni ziemi** to: organizacja systemu segregacji i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, wspieranie zmian technologicznych zapobiegających powstawaniu odpadów oraz zapewniających ich minimalizację w procesach produkcji, rekultywacja terenów zdegradowanych,
- **Zadania w zakresie ochrony przyrody** - zalesianie gruntów porolnych, renowacja parków, działania ochronne na obszarach ochrony przyrody i krajobrazu, ochrona gatunkowa i różnorodność przyrodnicza, ochrona nadmorskich lasów wydmowych,
- **Zadania w zakresie edukacji ekologicznej** - wspieranie regionalnych działań w zakresie dostępu do informacji i edukacji ekologicznej, realizacja programów edukacyjnych w zakresie aktywnej edukacji ekologicznej, wspieranie wdrażania systemu zarządzania środowiskiem oraz rolnictwa ekologicznego.

Ze środków Narodowego Funduszu wnioskodawca może otrzymać pożyczkę i dotację do wysokości 70% kosztów inwestycyjnych przedsięwzięcia (najczęściej dotacja wynosi 50%). W roku 2002 przy udzielaniu pożyczek okres kredytowania wynosił 10 – 15 lat i stosowana była karencja spłaty 12 – miesięcy, licząc od uzgodnionego terminu zakończenia inwestycji.

Pożyczki udzielane przez Narodowy i Wojewódzki Fundusz mogą być częściowo umarżane, pod warunkiem terminowego wykonania zadań i osiągnięcia zakładanych efektów.

Fundusze Narodowy i Wojewódzki mogą udostępniać środki finansowe bankom (głównie BOŚ, BGK), z przeznaczeniem na udzielenie kredytów lub pożyczek na wskazane przez siebie programy i przedsięwzięcia proekologiczne, a także dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek. Fundusze te korzystają również z po-

wierzonych im środków pomocy zagranicznej, w sposób zgodny z umowami, na podstawie których środki te przekazano.

Wszystkie krajowe Fundusze będą podporządkowane wykorzystaniu środków pomocowych Unii Europejskiej, przeznaczanych na cele ochrony środowiska. Fundusze będą pośredniczyć pomiędzy promotorami projektów a Ministerstwem Środowiska, pełniąc rolę sektorowej instytucji zarządzającej Funduszem Spójności i oferować pomoc techniczną dla odbiorców środków. Szczegółowe kompetencje instytucji pośredniczących opisane zostały w „Strategii wykorzystania Funduszu Spójności ...”

W finansowaniu przedsięwzięć proekologicznych uczestniczą też – choć w znacznie mniejszym zakresie tematycznym i przy mniejszych kwotach pomocy – Fundusz Leśny i Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych.

Wzmocnieniu pomocy na przygotowanie kandydatów do członkostwa w Unii Europejskiej służą fundusze przedakcesyjne. Jednak według oceny ekspertów, realny udział funduszy europejskich i środków pochodzących z ekokonwersji polskiego długu zagranicznego, zarządzanych przez fundację Ekofundusz, będzie wynosił w najbliższych latach (do 2006 r.) zaledwie kilkanaście procent.

Inwestycje służące realizacji celów priorytetowych, ustalonych na lata 2003 – 2006, mają pierwszeństwo w dostępie do środków funduszy przedakcesyjnych, w wysokości sięgającej maksymalnego poziomu udziału środków publicznych. Wymagany będzie udział środków własnych (budżet gminy, środki spółki lub przedsiębiorstwa gminnego), w wysokości przynajmniej 20% nakładów inwestycyjnych.

Dostępne dla polskich podmiotów i samorządów fundusze przedakcesyjne to:

- **SAPARD** – Specjalny Program Akcesyjny Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich, przewiduje dofinansowanie projektów służących rozwiązaniu priorytetowych problemów rolnictwa, w krajach kandydujących do UE, w zakresie m.in. wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury technicznej (Działanie 3), programy rolnośrodowiskowe i zalesianie (Działanie 5). Wysokość pomocy wynosi zasadniczo 50% kwalifikowanych kosztów przedsięwzięcia (w szczególnych warunkach do 75%). W ramach Działania 3 - na zadania związane z poprawą zaopatrzenia wsi w wodę i podniesienie jej jakości użytkowej, maksymalny poziom pomocy wynosi 840 tys. zł. na inwestycję dla gminy i wielokrotność tej kwoty dla związku gmin – zależnie od liczby członków związku. Na zadania inwestycyjne w zakresie oczyszczania i odprowadzania ścieków (w tym sieci kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni zagrodowych) 1.700 tys. zł na gminę i odpowiednio wielokrotność dla związku gmin, na zadania w ramach utylizacji odpadów stałych i selekcji odpadów – 1.300 tys. zł i wielokrotność, na zadania w ramach wykorzystania lokalnych odnawialnych źródeł energii, takich jak np. energia wiatrowa, wodna, geotermiczna, słoneczna i uzyskiwana z wykorzystania biomasy, w tym ze spalania słomy, drewna odpadowego oraz biogazu – 420 tys. zł na gminę i wielokrotność. Na całość dofinansowania wymienionych zadań przewidziano w latach 2003 – 2006 kwoty 42 850 tys. EUR rocznie. W ramach Działania 5 – na promocję praktyk i metod produkcji rolniczej związanych z ochroną krajobrazu i ograniczeniem zagrożeń dla środowiska, na promocję działań służących zwiększeniu lesistości na prywatnych gruntach rolniczych, uwzględniając optymalizację struktury krajobrazu, przeciwdziałanie erozji i redukcję gazów szklarniowych – dla rolników uczestniczących w rolnośrodowiskowych programach pilotażowych, przyznawane będą premie w wysokości 500 zł/ha rocznie. Maksymalne sumy płatności dla gospodarstwa rolnego będą wynosić 25 zł na rok (42 000 zł na rok dla gospodarstwa ekologicznego). Działanie 5 na etapie pilotażowym nie obejmuje niestety województwa pomorskiego. Program jest w Polsce koordynowany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
- **Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej - Counterpart Fund**, powstały na podstawie i w wykonaniu bilateralnych uzgodnień oraz umowy zawartej pomiędzy Wspólnotą Europejską i Rządem RP, dla administrowania i zarządzania środkami pochodzącymi ze sprzedaży artykułów żywnościowych przekazanych Polsce nieodpłatnie w latach 1989-

90. Przyznaje dotacje na urządzenie wiejskich składowisk odpadów oraz na zakup pojemników do selektywnej zbiórki odpadów. Wysokość dotacji ze środków Funduszu nie może przekraczać 30% wartości kosztorysowej inwestycji, a dla przedsięwzięć o wartości do 20.000 zł maksymalna wysokość dotacji nie może przekraczać 50% kosztów inwestycji. W kwocie bezwzględnej jednostkowa kwota dotacji na jedno zadanie inwestycyjne 100 tys. zł w przypadku realizacji inwestycji przez jedną gminę i 120 tys. zł w przypadku realizacji inwestycji przez związek/porozumienie międzygminne. Przedmiotem kredytowania mogą być inwestycje w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków, o całkowitej wartości kosztorysowej inwestycji do 5 mln zł, zlokalizowane na wsi i w miastach do 10 tys. mieszkańców, związane z budową, modernizacją i wyposażeniem inwestycyjnym. Kredyty mogą być udzielane do wysokości 70% wartości kosztorysowej zadania inwestycyjnego, jednakże maksymalna jednostkowa kwota kredytu nie może przekroczyć 400 tys. zł (woda) i 600 tys. zł. (ścieki). Kredyty udzielane są na maksymalny okres do 4 lat (woda) 5 lat (ścieki), włączając w to okres karencji w spłacie kwoty kredytu nie dłuższy niż 12 miesięcy. Oprocentowanie kredytów wynosi 0,85 stopy redyskonta weksli NBP w danym okresie czasu, jednak nie mniej niż 4% rocznie. W udzielaniu kredytów pośredniczy Bank Ochrony Środowiska.

- W zakresie edukacji ekologicznej oraz poprawy dostępu społeczeństwa do informacji i wiedzy funkcjonuje program **SOCRATES II** – przeznaczony dla szkół wszystkich szczebli i instytucji publicznych, odpowiedzialnych za wdrażanie i rozwój systemów edukacyjnych.
- Dla regionów przygranicznych, do których – z uwagi na sąsiedztwo Morza Bałtyckiego – należy powiat słupski – przedłużono do roku 2006 działanie Programu współpracy przygranicznej **INTERREG** (edycja III). Z programu można uzyskiwać wsparcie finansowe do 80% kosztów kwalifikowanych projektów w sferze współpracy przygranicznej i zintegrowanego, harmonijnego rozwoju terytorialnego. Elementem programu INTERREG jest **GRANT SCHEME** – program małych grantów, umożliwiających przygotowanie większych projektów i nawiązanie współpracy międzynarodowej dla ich realizacji. Warunkiem uzyskania wsparcia jest złożenie wspólnego wniosku z partnerem europejskim.

Z chwilą przystąpienia do UE (faktycznie po roku 2006) Polska straci możliwość uzyskiwania środków z funduszy przedakcesyjnych (nie dotyczy to wcześniej zagwarantowanych w budżecie UE do 2006 roku), zyska natomiast dostęp do znacznie większych środków dla państw członkowskich UE. Na dzień dzisiejszy nie można w tym obszarze operować kwotami wsparcia – zostaną one ustalone dopiero w ramach nowego budżetu Wspólnoty, już z udziałem Polski – ani też jego zasadami, które mogą ulec zmianie, w wyniku reform strukturalnych w Unii. Środkami pomocowymi w realizacji przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska, będą jednak dysponować Fundusze Strukturalne i Fundusz Spójności.

Fundusze strukturalne są głównymi instrumentami polityki strukturalnej i regionalnej UE. Ich zadaniem jest wspieranie przekształceń i modernizacji krajów członkowskich. Środki funduszy kierowane są do tych sektorów gospodarki i regionów, które bez dodatkowej pomocy ze wspólnego budżetu, nie miałyby szans wywiązać się z obowiązków wprowadzonych przez prawo UE. Fundusze Strukturalne udzielające wsparcia dla przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska to:

- **Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (ERDF)** – wspierający inwestycje przede wszystkim w obszarze ochrony powietrza atmosferycznego, utylizacji i zagospodarowania odpadów komunalnych i przemysłowych, dostarczania i poprawy jakości wody pitnej, oczyszczalni ścieków i infrastruktury towarzyszącej oraz wprowadzania najlepszych dostępnych technik (BAT). Dziedziny te wskazuje tzw. komponent ekologiczny Sektorowego Programu Operacyjnego „Wzrost Konkurencyjności Gospodarki”. Środki tego właśnie Funduszu przeznaczone będą na wsparcie przedsięwzięć w zakresie dostosowania do wymogów ochrony środowiska (działanie 4 w ramach Priorytetu 2 SPO-„WKG”). Wsparcie inwestycji komercyjnych jest możliwe w wysokości 35 do 50%, jednak ograniczenia wynikające z dopuszczalnego poziomu pomocy publicznej powodują, że w praktyce wsparcie może nie przekroczyć 15% (np.

przy modernizacji systemów ciepłowniczych lub wprowadzania najlepszych dostępnych technik), a w przypadku małych i średnich przedsiębiorstw – 0-10% więcej. W przypadku inwestycji publicznych może ono wynieść od 50 do 75%, mogą być też przeznaczane na działania w sferze ochrony mieszkańców gminy przed hałasem, pozyskiwania odnawialnych źródeł energii oraz ochrony dziedzictwa kulturowego i krajobrazu. Otrzymanie środków z Funduszu warunkowane jest posiadaniem przez gminę Lokalnego Planu Rozwoju.

- **Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej (EAGGF)**, wspierający przedsięwzięcia w zakresie przekształcenia struktury rolnictwa i wielokierunkowego rozwoju i poprawy warunków życia i pracy na terenach wiejskich.

Inne możliwości wsparcia działań proekologicznych to:

- **Fundusz Spójności** – nie jest zaliczany do funduszy strukturalnych, choć ze względu na cel i charakter działania jest instrumentem polityki strukturalnej Unii. Charakterystyczną jego cechą jest udzielenie pomocy krajom, a nie regionom. Jego podstawowym celem jest wspieranie publicznej, niekomercyjnej infrastruktury. Fundusz wspomaga realizację przedsięwzięć w zakresie infrastruktury zaopatrzenia w wodę pitną i poprawy jej jakości, odprowadzenia i unieszkodliwiania ścieków, zapobiegania hałasowi, urządzeń ochrony powietrza i odzysku odpadów komunalnych i przemysłowych, odnawialnych źródeł energii, informowania i podnoszenia świadomości społeczeństwa. Do funduszu zgłasza się projekty o budżecie powyżej 10 mln EUR. Dofinansowanie z Funduszu może osiągnąć do 85% kosztów kwalifikowanych inwestycji.
- **Fundusz Na Rzecz Globalnego Środowiska**, powołany przez Program Rozwojowy Narodów Zjednoczonych, Program Środowiskowy Narodów Zjednoczonych oraz Bank Światowy dla wsparcia małych projektów w zakresie ochrony różnorodności biologicznej, czystości wód międzynarodowych i ochrony warstwy ozonowej, przyznający granty w wysokości do 50 tys. dolarów.

Oprócz programów obejmujących swym zasięgiem cały obszar Wspólnoty i państw kandydujących, lub znaczną jego część, funkcjonują programy bilateralne (dwustronne), gdzie promotorem jest jedno z państw Wspólnoty. Wśród nich można wymienić: **Duński Fundusz Inwestycyjny dla Europy Środkowej i Wschodniej**, udzielający pożyczek, poręczeń, kredytów i wsparcia kapitałowego na promocję duńskich inwestycji, **Szwedzka Agencja Rozwoju Międzynarodowego**, wspierająca projekty w dziedzinie ochrony środowiska, Morza Bałtyckiego i wykorzystania energii odnawialnej.

Wyłącznie na terenie Polski działa od 1992 roku **Fundacja EKOFUNDUSZ** - konwertująca polski dług wobec rządów 6 państw wierzycieli – Francji, Szwajcarii, Szwecji, Włoch, Norwegii i USA. Wielkość zarządzanych środków to ok. 570 mln USD na czas obowiązywania umowy – do 2010 roku. Priorytetami jej są: zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, eliminacja źródeł emisji siarki i azotu oraz ograniczenie przemieszczania tych gazów, ograniczenie wpływu zanieczyszczeń do Bałtyku oraz ochrona źródeł wody pitnej, ochrona biologicznego zróżnicowania i zarządzanie odpadami oraz ochrona i odzyskiwanie zanieczyszczonych gruntów. Fundacja przyznaje granty do wysokości 30% (maksymalnie 50%) dla władz lokalnych, 20% (30%) dla inwestorów komercyjnych i 50% (do 80%) dla pozarządowych podmiotów non-profit. Fundacja wspiera zarówno projekty nowe, jak też zaawansowane w realizacji nie więcej, niż w 60%. Środki wsparcia przeznaczane są głównie na sfinansowanie zakupów technologii i sprzętu w krajach wierzycielskich. W ostatnich latach są przede wszystkim ukierunkowane na spalanie biomasy, oszczędzanie energii, modernizację technik grzewczych oraz oczyszczanie ścieków.

W perspektywie spodziewanego spadku wpływów funduszy ochrony środowiska oraz wyczerpywania się zdolności władz samorządowych do zaspokojenia rosnących potrzeb w zakresie finansowania infrastruktury gminnej, polityka ekologiczna państwa zakłada znaczny wzrost udziału środków niepublicznych w zakresie zarządzania środowiskiem, zmniejszenia energochłonności, materiałochłonności, wodochłonności i odpadowości

produkcji. Pochodzą one głównie z dochodów przedsiębiorstw i inwestorów, banków komercyjnych, funduszy inwestycyjnych itp.

Wraz z rozwojem sektora bankowego i rynku kapitałowego pojawiają się nowe formy finansowania inwestycji w sferze ochrony środowiska, jak na przykład udziały kapitałowe banków w produkcję urządzeń ochrony środowiska lub leasing - umożliwiający użytkownikowi instalacji lub urządzenia, służącemu ochronie środowiska, korzystanie z nich w zamian za wnoszenie opłaty (czynszu) dzierżawnego, z możliwością docelowego wykupu na własność.

Banki komercyjne – wykorzystując środki funduszy przedakcesyjnych - udzielają kredytów w dwojakich formach. Bank PKO BP udziela dla samorządów i sektora MSP kredytów pomostowych – udzielanych na okres realizowania inwestycji i spłacanych w całości ze środków unijnych, po zakończeniu inwestycji i uzyskaniu refinansowania oraz długoterminowych kredytów inwestycyjnych - przeznaczonych na finansowanie wkładu własnego. BOŚ udziela kredytów na zakup i instalację urządzeń służących ochronie środowiska, przedsięwzięcia termomodernizacyjne, w tym polegające na zamianie konwencjonalnych źródeł energii na ekologiczne, w tym odnawialne, do wysokości 80% kosztów inwestycji, na okres do 10 lat, z premią w wysokości 25% kwoty kredytu, wypłacaną po wykonaniu przedsięwzięcia zgodnie z audytem energetycznym oraz na finansowanie inwestycji w zakresie odnawialnych źródeł energii (ze środków NFOŚiGW), do 70% kosztów kwalifikowanych inwestycji – nie więcej niż 3 mln zł. na okres do 5 lat.

Od 01 stycznia 2004 roku rozpoczął działalność **Fundusz Rozwoju Inwestycji Komunalnych (FRIKO)**. O preferencyjne kredyty na przygotowywanie projektów inwestycji komunalnych, w wysokości do 80% kosztów netto - nie więcej jednak, niż 0,5 mln zł, mogą ubiegać się gminy i związki gmin. Warunkiem uzyskania kredytu będzie pozytywna ocena wniosku przez Bank Gospodarstwa Krajowego, gdzie Fundusz jest usytuowany. Przy opiniowaniu wniosku, bank będzie uwzględniał kryteria przyjęte w programach operacyjnych finansowanych ze środków UE. Środki funduszu pochodzą z budżetu państwa (ok. 15 mln zł w 2004 roku).

Fundacja Wspomagania Wsi, Program małych dotacji Narodów Zjednoczonych i Bank Inicjatyw Społeczno – Ekonomicznych (BISE) udzielają wsparcia w formie małych grantów (od 3 do 10 tys. zł) w ramach konkursu "Bieda i Środowisko" dla działań podejmowanych na terenach wiejskich, a związanych z racjonalną ochroną i wykorzystaniem zasobów środowiska naturalnego do ograniczania biedy oraz zwalczania przyczyn ubóstwa. W ramach tego konkursu można uzyskiwać wsparcie na działania edukacyjne oraz w sferze tworzenia "zielonych miejsc pracy".

4. Wskaźniki zaawansowania realizacji celów i zadań Programu

Dla okresowej oceny zaawansowania realizacji celów Programu, przyjmuje się – w poszczególnych sferach działalności - określony poziom wyjścia. Są to ogólnodostępne dane statystyczne, a także wyliczenia dokonane na podstawie zagregowanych danych otrzymanych z gmin. Zaproponowane poniżej wskaźniki efektywności programu nie są wyczerpujące i powinny być sukcesywnie uzupełniane, przede wszystkim w miarę rozbudowy baz danych.

LP	WSKAŹNIK	STAN WYJŚCIOWY (2002 R.)
1.	Powierzchnia obszarów chronionych / Udział w powierzchni gminy	92,45 ha / 0,4%
2.	Liczba odrestaurowanych zespołów pałacowo-parkowych	0
3.	Długość sieci wodociągowej ogółem	93,9 km
4.	Ludność zaopatrywana ze zbiorowych urządzeń wodociągowych	91%
5.	Średnie zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	32,8 m ³ / rok os. (wg WUS)
6.	Długość sieci kanalizacyjnej ogółem	14,3 km

Program Ochrony Środowiska dla powiatu słupskiego i gmin powiatu słupskiego
Gmina Malechowo

7.	Liczba przyłączy kanalizacyjnych	215
8.	Liczba miejscowości obsługiwanych siecią kanalizacyjną do ogólnej liczby miejscowości	6/43
9.	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	22%
10.	Redukcja azotu ogólnego i fosforu ogólnego w oczyszczonych ściekach (średnia ważona z oczyszczalni)	16,31 MgN/l 1,89 Mg P/l
11.	Łączna przepustowość oczyszczalni ścieków w gminie	869 m ³ / d
12.	Liczba gospodarstw domowych odprowadzających ścieki bytowe siecią kanalizacyjną zakończoną oczyszczalnią ścieków	517 szt.
13.	Łączna ilość odprowadzonych ścieków do zbiorowych urządzeń kanalizacyjnych	53,9 dm ³ /rok
14.	Szacunkowa ilość odpadów powstających w gospodarstwach domowych	ok. 1 347 Mg/rok
15.	Ilość odpadów zebranych w gospodarstwach domowych, dostarczonych na składowisko	ok. 221 Mg/rok
16.	Ilość mieszkańców gminy objętych zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych	70%
17.	Ilość wytworzonych osadów pościekowych składowanych na terenie oczyszczalni	17 Mg SM
18.	Ilość odzyskanych odpadów opakowaniowych ze szkła	35,96 Mg /rok
19.	Ilość odzyskanych odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych	4,3 Mg /rok
20.	Ilość odzyskanych odpadów opakowaniowych z aluminium	0
21.	Ilość odzyskanych odpadów makulatury	0
22.	Ilość odzyskanych odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych	0
23.	Ilość zmodernizowanych źródeł ciepła (szt)	5
24.	Ilość alternatywnych źródeł energii (szt)	0
25.	Ilość przepławek dla ryb wędrownych	b.d.
26.	Nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska i gospodarkę wodną	325 tys. zł rocznie w latach 1999-2003

Na ogół wskaźniki osiągnięcia poszczególnych celów wymagane są w aplikacjach, składanych o środki pomocowe. Wskaźniki mogą odnosić się zarówno do celów ekologicznych, jak też oceniać wpływ ich osiągnięcia na rozwój. Podane przykłady wskaźników możliwe do zastosowania, a także modyfikacji, w zależności od poziomu wyjścia oraz uwarunkowań i preferencji lokalnych.

5. Jednostki uczestniczące w realizacji programu

- Rada Gminy i Wójt Gminy Malechowo
- Rady Sołeckie i Sołtysi
- Rada, Zarząd i Starosta Powiatu Sławieńskiego
- Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego,
- Wojewoda Zachodniopomorski, Wojewódzki Konserwator Przyrody
- Wojewódzki Konserwator Zabytków Delegatura w Koszalinie
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska Delegatura w Koszalinie
- PGL Lasy Państwowe Nadleśnictwo Karnieszewice,
- PGL Lasy Państwowe Nadleśnictwo Polanów,
- PGL Lasy Państwowe Nadleśnictwo Sławno,
- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie
- Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sławnie
- Powiatowy Lekarz Weterynarii w Sławnie
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Sławnie
- OSP w gminie Malechowo
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin w Koszalinie

- Powiatowy Lekarz Weterynarii w Sławnie
- Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w Sławnie
- Koła Gospodyń Wiejskich w gminie Malechowo
- Stowarzyszenie "Przełamać Bierność"

Wykaz materiałów źródłowych:

1. Folmer H., Gabel L. Opschoor, 1996, Ekonomia środowiska i zasobów naturalnych, Krupski i S-ka, W-wa,
2. Strategia rozwoju gminy Malechowo, Malechowo 1999-2000,
3. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gm. Malechowo, 2001, Zarząd Gminy Malechowo oraz Biuro Planowania Przestrzennego w Słupsku,
4. Ochrona wartości kulturowych gminy Malechowo, opracowanie w ramach Studium uikzp gm. Malechowo, Ośrodek Dokumentacji Zabytków, Oddział w Szczecinie, 2001,
5. Waloryzacja przyrodnicza gminy Malechowo (Operat Generalny) 2002, Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie, Szczecin;
6. Program ochrony środowiska Województwa Zachodniopomorskiego, Szczecin, październik 2002,
7. Rajewicz K. 2003, Program ochrony środowiska dla powiatu sławieńskiego, I.O.Ś. PRO EKO Koszalin,
8. Kondracki J., 1994, Geografia fizyczna Polski, PWN Warszawa,
9. Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce, wg stanu na dzień 31 XII 2000, PIG Warszawa 2001,
10. Dokumentacja geologiczna w kat. C1 złoża kruszywa naturalnego „Święcianowo”, Pracownia Geologiczna A. Gumińska, Koszalin 2003,
11. Wolski J., 2002, Dodatek do projektu zagospodarowania złóż kruszywa naturalnego Święcianowo I,II,III”, Sławno,
12. Wolski J., 2003, Dodatek nr 2 do dokumentacji geologicznej złoża kruszywa naturalnego „Święcianowo III” w kat. C1, Sławno,
13. Ocena oddziaływania na środowisko eksploatacji złóż kruszywa naturalnego piaszczystego „Świecianowo”, Święcianowo II”, Święcianowo cz. B”, Przedsiębiorstwo Geologiczne POLGEOL, Zakład w Gdańsku, 1999,
14. Inwentaryzacja kopalin w gm. Malechowo 1982, Przedsiębiorstwo Geologiczne Zakład w Gdańsku,
15. Raporty o stanie środowiska w woj. zachodniopomorskim w 1997 – 1998, 2000, 2001 r, IOŚ-WIOŚ w Szczecinie, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Szczecin 1999,2001,2002,
16. Czerwiński P. 2002, Raport o oddziaływaniu na środowisko Ośrodka pstragowego w Zielenicy, Koszalin,
17. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego, 2002, Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego, Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego, Szczecin,
18. Operat wodnoprawny na pobór wody i eksploatację ujęcia wody podziemnej w Malechowie, Projektowanie i Nadzór Instalacji Sanitarnych D. Budzisz, Koszalin 2000,
19. Podział hydrograficzny Polski, Mapa 1:200 000, IMGW Warszawa 1983,
20. Mapa hydrogeologiczna Polski, ark. Koszalin, skala 1:200 000, Wydawnictwa Geologiczne 1987,
21. Dokumentacja hydrogeologiczna zasobów wód podziemnych z utworów czwartorzędowych i trzeciorzędowych zlewni Grabowej, 1994, Przedsiębiorstwo Geologiczne „POLGEOL” Zakład w Gdańsku,
22. Warunki korzystania z wód dorzecza Wieprzy i Przymorza, 1999, „Hydroconsult sp. z o.o. oddz. Poznań - RZGW – Szczecin,
23. Stan jakości wód w punktach pomiarowo – kontrolnych na rzece Grabowej i Bielawie w 2002r– informacja WIOŚ – Delegatura w Koszalinie, 2004,
24. Ladsberg-Ucziwek M., Żurawska J, 2003, Biologiczna jakość wód powierzchniowych woj. zachodniopomorskiego w świetle wymagań Ramowej Dyrektywy Wodnej, WIOŚ Szczecin,

25. Raport z kontroli i informacja o źródłach zanieczyszczenia środowiska w powiatach województwa zachodniopomorskiego w roku 2001, WIOŚ Szczecin, listopad 2002,
26. Plan urządzenia lasów Nadleśnictwa Karnieszewice na lata 01.01.1997 - 31.12.2006, wykonany przez BULiGL oddz. w Szczecinku,
27. Plan urządzenia lasów Nadleśnictwa Sławno na lata 01.01.1999 - 31.12.2008, wykonany przez BULiGL oddz. w Szczecinku,
28. Liro A. (red.) 1998, Strategia wdrażania krajowej sieci ekologicznej ECONET - Polska, Fundacja IUCN Poland, Warszawa,
29. Baranowski M. i in., Sieć Natura 2000 – Województwo Zachodniopomorskie, propozycja na dzień 10.12.2002, mapa skala 1:350000, CioŚ UNEP/GRID – Warszawa.
30. Warunki przyrodnicze produkcji rolnej województwo koszalińskie. IUNG Puławy, 1987.
31. Kosiński S, 1995, Ogólna charakterystyka klimatologiczna woj. słupskiego w: Raport o stanie środowiska woj. słupskiego w 1994 r, PIOŚ - WIOŚ Słupsk,
32. Ostoje ptaków w Polsce, 1994, Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, Biblioteka Monitoringu Środowiska Gdańsk,
33. Zbiornicze zestawienie gruntów w podziale na użytki gruntowe i klasy gleboznawcze wg stanu na dzień 2000-01-01. Starostwo Powiatowe w Sławnie.
34. Roczniki statystyczne województwa zachodniopomorskiego 2000, 2001, 2002. Urząd Statystyczny w Szczecinie.
35. Matuszkiewicz J. M., 1995, Potencjalna roślinność naturalna Polski, Mapa przeglądowa w skali 1:300 000, Ark. 3 i 2, PAN, W-wa,
36. Jasnowska J., Jasnowski M., 1983, Pojezierze Zachodniopomorskie, Przyroda Polska, Wiedza Powszechna, Warszawa,
37. Koncepcja programowa rozbudowy i modernizacji sieci wodociągowej, ujęć i stacji wodociągowych. Pracownia Projektowa, Koszalin ul. Stoczniowców, Koszalin 2001;
38. Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym, 2002, Ministerstwo Środowiska Warszawa
39. Matuszkiewicz J.M., 2001, Przegląd zbiorowisk leśnych Polski. PWN Warszawa,
40. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 września 2001r. w sprawie określenia listy gatunków roślin rodzimych dziko występujących, objętych ochroną gatunkową ścisłą i częściową oraz zakazów właściwych dla tych gatunków i odstępstw od tych zakazów, Dz. U. Nr 106, poz. 1167,
41. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 sierpnia 2001r. w sprawie określenia rodzajów siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie, Dz. U. Nr 92, poz. 1029
42. Plan gospodarki odpadami dla powiatu sławieńskiego, I.O Ś. PRO EKO Koszalin, K. Rajewicz, Sławno 2003;
43. Konkurs - najbardziej ekologiczna gmina 2001 – 2003. Urząd Gminy Malechowo, L. Siwek, Malechowo 2003r.
44. Koncepcja oczyszczalni ścieków w miejscowości Paprotki i kanalizacji sanitarnej dla gminy Malechowo, KOMUNALKA K BŁAHUT Przedsiębiorstwo Projektowo – Wykonawcze, Koszalin 2003,

Streszczenie w języku niespecjalistycznym

1. Podstawa prawna, cel, przedmiot i zakres opracowania

Do sporządzenia w terminie do 30.06.2004 gminnego programu ochrony środowiska, obowiązują samorząd gminy: Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2001 Nr 62 poz. 627 z późn. zm.) w art. 17 p.1 oraz Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 o odpadach (Dz. U. z 2001 Nr 62 poz. 628 z późn. zm.) w art. 14 p. 1-3,

Program jest dokumentem wspomagającym proces decyzyjny i aktywne zarządzanie środowiskiem, w celu wprowadzenia na obszarze gminy ładu ekologicznego. Celem Programu jest wskazanie perspektywy do 2010 roku oraz uzgodnienie działań w latach 2003 - 2006, niezbędnych do zapewnienia mieszkańcom stałej poprawy warunków życia w środowisku, a także - poprzez oszczędne korzystanie z zasobów przyrodniczych - pozostawienie ich przyszłym pokoleniom, w stanie gwarantującym dalszy zrównoważony rozwój.

Jako punkt wyjścia program przyjmuje inwentaryzację stanu zasobów i ocenę przeobrażeń środowiska przyrodniczego gminy, w zakresie elementów przyrody nieożywionej i ożywionej, obszarów objętych i wnioskowanych do objęcia ochroną prawną oraz analizę ograniczeń i szans rozwoju, wynikających ze środowiska przyrodniczego. W programie przedstawiono ważniejsze działania, podejmowane po roku 1999 przez organy samorządu i podmioty gospodarcze, w zakresie poprawy stanu środowiska i ochrony jego zasobów.

W programie wzięto pod uwagę uwarunkowania wynikające z przepisów prawa, polityki ekologicznej państwa oraz procesu dostosowawczego do przepisów, norm i procedur obowiązujących

jących w Unii Europejskiej. Program jest spójny z ustaleniami Programu Ochrony Środowiska, Strategii rozwoju województwa i Planu zagospodarowania przestrzennego dla województwa Zachodniopomorskiego, oraz Programu Ochrony Środowiska i Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu sławieńskiego.

Programowi towarzyszy – jako osobny dokument - plan gospodarki odpadami, w którym zawarta została całość związanych z tą problematyką zagadnień. Program obowiązuje na lata 2004 – 2006 i uwzględnia perspektywę 2007 – 2010.

2. Położenie geograficzne, ludność i gospodarka gminy Malechowo

Gmina Malechowo położona jest w północno-wschodniej części województwa zachodniopomorskiego, w powiecie sławieńskim. Północne sołectwa gminy w linii prostej oddalone są od 10 -12 km od brzegu morskiego. Południowo wschodni skraj gminy jest oddalony o kilka kilometrów od granicy województwa pomorskiego – oddzielony od niej wąskim pasem terenu należącym do gminy Polanów.

Gmina Malechowo zajmuje obszar o powierzchni geodezyjnej 22 663 ha. Obszar ten stanowi 21,7% powierzchni powiatu sławieńskiego i 1,0% powierzchni województwa zachodniopomorskiego. Malechowo jest najmniejszą obszarowo gminą wiejską powiatu sławieńskiego.

Obszar gminy podzielony jest na 24 sołectwa i liczy 43 zamieszkałe miejscowości..

Na koniec grudnia 2002 r. liczba ludności zamieszkałej w gminie wynosiła 6 600 osób (wg WUS). Ludność gminy stanowiła 11,4% ludności powiatu sławieńskiego i 0,4% ludności województwa zachodniopomorskiego.

W 2002 r. na obszarze gminy znajdowało się 1 946 gospodarstw domowych (dane NSP Ludności i Mieszkań 2002). Z tej liczby 471 gospodarstw (24%) zamieszkuje w zabudowie wielorodzinnej tj. budynkach 4 – rodzinnych i większych (dane UG Malechowo).

Gmina Malechowo położona jest na obszarach gleb dobrej jakości, w wysokim stopniu wykorzystanych rolniczo. W gospodarce gminy dominuje rolnictwo, a w produkcji kierunek roślinny. Ilość przedsiębiorstw przetwarzających płody rolne jest niewielka.

Na terenach związanych z rzeką Grabową i jej dopływami funkcjonują liczne ośrodki intensywnej hodowli ryb łososiowatych i karpowatych, często połączone z funkcją turystyczną (Lejkowo, Święcianowo, Zielenica). Poza wymienionymi ośrodkami funkcja turystyczna w gminie praktycznie nie występuje. W m. Niemica prowadzona jest na większą skalę hodowla drobiu. Na obszarach leśnych gminy prowadzona jest produkcja leśna realizowana w formie pozysku drewna. W gminie nie funkcjonują podmioty zajmujące się przetwórstwem pozyskanego surowca.

Produkcja przemysłowa nie odgrywa znaczącej roli w gospodarce gminy. Największe przedsiębiorstwo to "Laminer" Sęczkowo, wytwarzające m.in. nadwozia samochodowe z tworzyw sztucznych, zatrudniające ok. 50 pracowników. Pozostałe podmioty gospodarcze w gminie nie przekraczają zatrudnienia 30 osób. Na terenie gminy nie funkcjonują też większe placówki usługowe – jedynie pojedyncze warsztaty rzemieślnicze, niewielkie sklepy i zakłady gastronomiczne. W 2002 roku na 1000 mieszkańców przypadało w gminie 52,1 podmiotów gospodarki narodowej, (średnio w powiecie –91,2, w województwie – 115,0).

3. Zasoby oraz walory środowiska przyrodniczego gminy

Krajobraz naturalny i jego przekształcenia

Dominującym typem rzeźby w granicach gminy Malechowo jest przeważnie płaska lub łagodnie pofalowana równina, zbudowana w większości ze słabo przepuszczalnych osadów gliniastych. Jej powierzchnia wznosi się stopniowo od 26 m npm na północnym zachodzie do 60 m w części środkowej oraz do 100 - 140 mnpm na południu, gdzie urozmaicają ją wzgórza morenowe. Szczególnym elementem w krajobrazie gminy jest szeroka (nawet do 2,5 km) i dość głęboka dolina rzeki Grabowej. Jej zabagnione dno intensywnie przekształcano poprzez rozbudowany system rowów i kanałów melioracyjnych. Prostowano również bieg koryta rzecznoego. W dolinie Grabowej oraz w dolinach jej dopływów: Bielawy i Zielenicy wybudowano jazy, zastawki i kanały doprowadzalniki, zasilające zespoły licznych na terenie gminy Malechowo stawów hodowli pstrąga. W m. Nowy Żytnik i Niemica wybudowano też niewielkie piętrzące progi wodne dla małych elektrowni. Przekształcenia rzeźby związane z eksploatacją surowców są raczej marginalne. Największe wyrobiska o powierzchni kilku ha znajdują się w dolinie Grabowej w obrębie ewidencyjnym Przystawy i związane są z prowadzonym wydobywaniem kredy jeziornej ze złoża Grabowo. Część z nich zagospodarowano na stawy karpiove. Powierzchnię kilku hektarów i znaczną wysokość mają wyrobiska czynnej kopalni kruszywa naturalnego w Święcianowie.

Warunki klimatyczne

Klimat gminy Malechowo charakteryzuje duża zmienność. Lata bywają chłodne a zimy ciepłe. Średnia temperatura roczna kształtuje się na poziomie + 8,0°C; najcieplejszy jest lipiec i sierpień ze średnią temperaturą +16,8°C, a najchłodniejszy styczeń -0,4°C. Okres wegetacyjny trwa około – 200 dni.

Jest to rejon o wysokich rocznych sumach opadów atmosferycznych (717 mm w Koszalinie w wieloleciu 1971-2000 oraz 763 mm w Sławnie w wieloleciu 1950-94, przy średniej w kraju ok. 600mm).

W skali roku w rejonie Malechowa przeważają wiatry z kierunków SW, W i S. Występujące tu wiatry należą do dość silnych. Obszar gminy leży w strefie o korzystnych warunkach wietrznych dla lokalizacji elektrowni wiatrowych.

Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe zajmują łącznie tylko około 1% ogólnej powierzchni gminy.

Przeważająca większość obszaru gminy odwadniana jest w kierunku północno zachodnim poprzez rzekę Grabową - największy dopływ Wieprzy. W granicach gminy znajduje się odcinek jej środkowego biegu (33% ogólnej długości). Grabową zasila gęsta sieć rowów melioracyjnych oraz kilka dopływów, głównie z południowej części gminy. Największa wśród nich jest Bielawa, wypływająca ze źródeł położonych w gm. Sianów. Mniejszy dopływ Zielenica wypływający spod Borkowa w całym biegu płynie przez obszar gminy. Oba dopływy charakteryzuje niewielki przepływ, a więc i ograniczona zdolność samooczyszczania się wód.

Ze wschodniego i północnego skraju gminy wody powierzchniowe spływają do Rakówki i Moszczenicy – bezpośrednich dopływów Wieprzy. Natomiast południowo zachodni fragment gminy odwadnia Polnica, stanowiąca dopływ rzeki Unieść.

Jezior jest zaledwie kilka Są przeważnie małymi (poniżej 10 ha) zarastającymi zbiornikami. Największe wśród nich to Ostrowiec o powierzchni 47ha. Wyjątkowo liczne są natomiast sztuczne zbiorniki wodne wybudowane na potrzeby hodowli ryb. Najliczniejsza grupa ośrodków hodowli pstrąga w dorzeczu Grabowej położona jest właśnie w granicach gminy Malechowo (14 i następne w budowie lub rozbudowie). Główne zespoły stawów pstrągowych, zlokalizowane są w dolinie Grabowej (Nowy Żytnik, Lejkowo, Świącianowo) Bielawy (Kusice, Niemica) i w sąsiedztwie cieką Zielenica (Zielenica).

Północna część gminy po dolinę Grabowej charakteryzuje się średnio korzystnymi warunkami zasobowymi wód podziemnych, lepsze są na południu oraz na zachodzie, gdzie znajduje się lokalna struktura wodonośna o nieco wyższej zasobności. W granicach gminy nie ma deficytu zasobów wodnych. W rejonie doliny Grabowej i Rakówki poziomy wodonośne nie mają naturalnej izolacji od powierzchni terenu, stąd też są bardzo wrażliwe na przenikanie zanieczyszczeń.

Zasoby surowcowe

W gminie Malechowo nie stwierdzono występowania surowców o znaczeniu strategicznym, a udokumentowane złoża mają stosunkowo niewielkie zasoby i głównie lokalne znaczenie. Złoże piasków szklarskich „Sulechowo” o znaczeniu ponadlokalnym nie jest eksploatowane z braku odpowiedniego zapotrzebowania na surowiec. Kruszywo naturalne drobne ze złóż w Świącianowie jest eksploatowane na potrzeby lokalne w ramach wspólnego obszaru górniczego przez jednego przedsiębiorcę. Kreda jeziorna (wapno łąkowe) wydobywane jest na cele rolnicze ze złoża w Grabowo, zlokalizowanego w dolinie Grabowej.

Gleby i użytkowanie gruntów

Gminę charakteryzuje wysoki udział użytków rolnych, a warunki glebowe są tu korzystne dla rolnictwa. Ponad połowę gruntów rolnych tworzą urodzajne kompleksy glebowe: pszenno dobry i żytni bardzo dobry (pszenno-żytni). Gleby posiadają bardzo dobre właściwości fizyczne, ale z uwagi na wysokie zakwaszenie wymagają wapnowania oraz racjonalnego nawożenia. Użytki rolne występują często w formie jednorodnych, kilkudziesięciohektarowych arealów, co przy płaskorówninnej rzeźbie terenu sprzyja intensywnej uprawie. Najkorzystniejsze warunki glebowe panują w północnej części gminy, powyżej doliny rzeki Grabowej. Pod względem bonitacji dominują tu gleby klasy IIIa - IVa. Południową część gminy pokrywają słabsze kompleksy gleb brunatnych kwaśnych i wylugowanych, zaliczone przeważnie do klas IVb i V oraz kompleksów rolniczych: żytniego dobrego i żytniego słabego. Najsłabsze gleby wytworzone z piasków, zostały już w większości zalesione.

Stosunkowo wysoki odsetek gruntów rolnych stanowią trwałe użytki zielone. Występują głównie w dolinie rzeki Grabowej i jej dopływów. Przeważają łąki i pastwiska średniej jakości, klasy IV i III. Według waloryzacji IUNG syntetyczny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy Malechowo wynosi 68,2 pkt. (przedostatnie miejsce w powiecie sławieńskim). Na terenie gminy nie

występują grunty zaliczane do bardzo dobrych i dobrych (I, II kl. - wg danych Starostwa Powiatowego w Sławnie).

W strukturze użytkowania gruntów zdecydowanie przeważają użytki rolne – 60% obszaru gminy. W tej grupie znaczną powierzchnię zajmują trwałe użytki zielone (ponad 1/5 użytków rolnych i 13% obszaru gminy). Udział lasów i gruntów leśnych w powierzchni gminy wynosi 31% (powiatu 29%) .

Zasoby przyrody żywej

W północnej i środkowej części gminy dominuje krajobraz rozległych obszarów pól uprawnych oraz łąk i pastwisk, zarośli i fragmentów lasów bagiennych zajmujących szeroką dolinę Grabowej. Natomiast w południowej części gminy przeważają krajobrazy leśne. W związku z tym teren gminy charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem roślinności – występuje tu wiele zbiorowisk reprezentujących roślinność wodną, torfowiskową i bagienną, źródliskową, łąkową oraz leśną.

Charakterystyczne dla terenu gminy są torfowiska różnych typów. Są one ostoją licznych grup rzadkich i ginących gatunków flory i fauny.

W dolinie Grabowej największe powierzchnie zajmuje roślinność łąkowa. Charakterystyczne zbiorowisko wilgotnych łąk zachowało się w niewielu miejscach, większość powierzchni zajmują zastępcze fitocenozy, rozwinięte wskutek zaniechania koszenia i wypasania. Należą do nich zioła, turzycowiska oraz zarośla wierzbowe i bagienne lasy olszowe.

Lasy skupione są głównie w południowej części terenu gminy, występują tu w postaci większych kompleksów oraz tworzą najbardziej naturalne zbiorowiska, z uwagi na bardzo urozmaiconą rzeźbę terenu i związaną z tym, ograniczoną dostępność. Do najbardziej rozpowszechnionych należą lasy bukowe i mieszane z udziałem buka, dębu, grabu oraz sosny. Zachowały się tu liczne powierzchnie starodrzewów bukowych i dębowych w wieku ponad 140 lat.

W dolnych partiach stref krawędziowych rzek i strumieni, w wąwozach spotyka się fragmenty łąk – lasów liściastych z wielogatunkowym drzewostanem i bujnym runem. W dnach dolin rzecznych Grabowej i Bielawy, na siedliskach bagiennych zachowały się zróżnicowane postaci lasów olszowych, sąsiadujące z rozległymi powierzchniami zarośli wierzbowych.

W wyniku sporządzonej w latach 2000/2001 inwentaryzacji przyrodniczej stwierdzono występowanie wielu gatunków **fauny**. W rzekach gminy – Grabowej i jej dopływach stwierdzono 18 gatunków ryb. W zachowanych, podmokłych zagłębieniach terenu, w oczkach wodnych, na zadrzewionych, wilgotnych obrzeżach niewielkich cieków oraz rowów melioracyjnych i stawów występuje 7 gatunków płazów. Na terenie gminy stwierdzono też występowanie 4 gatunków gadów.

Najcenniejsze siedliska dla ptaków zlokalizowane są w dolinie Grabowej i Rakówki oraz w kompleksach leśnych na ich obrzeżu. W wyniku inwentaryzacji stwierdzono występowanie 66 gatunków ptaków. Większość z nich należy do zagrożonych w skali międzynarodowej, umieszczonych na krajowych i europejskich „czerwonych listach” zwierząt.

W wyniku inwentaryzacji stwierdzono występowanie 20 gatunków ssaków.

Wszystkie występujące na terenie gminy gatunki objęte są całkowitą lub częściową ochroną. Najważniejsze z nich wymieniono w części opracowania poświęconej ochronie gatunkowej.

Formy prawnej ochrony przyrody

Przyrodnicze obszary chronione zajmują na terenie gminy znikomą część jej powierzchni – 92,45 ha (0,4%). Należą do nich jedynie ustanowione użytki ekologiczne. Ochroną objęto ponadto 19 pomników przyrody, w tym 5 alej (bukowych, klonowych i lipowych), pięć grup drzew oraz 9 pojedynczych drzew.

Łączna powierzchnia lasów ochronnych w gminie wynosi 1379,67 ha. Porastają one głównie południowo zachodnią oraz południowo-wschodnią część gminy. Największe powierzchnie zajmują lasy wodochronne (wokół brzegów rzek i jezior oraz na siedliskach bagiennych), znaczne powierzchnie zajmują lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej - ustanowione najczęściej z uwagi na ochronę łęgowski żurawia, orlika krzykliwego lub biotopu wydry. Lasy glebochronne ustanowiono na silnie nachylonych zboczach wzgórz morenowych.

Przewiduje się objęcie ochroną Dolinę Grabowej w formie obszaru chronionego krajobrazu. Powinien on objąć całą dolinę Grabowej wraz z dolinami Rakówki i Bielawy oraz ich strefami krawędziowymi. Według propozycji Waloryzacji przyrodniczej gminy, na uznanie za chronione zasługują 17 kolejnych użytków ekologicznych, 3 zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, 2 stanowiska dokumentacyjne oraz około 100 pomników przyrody.

Zieleń urządzona i chroniony krajobraz kulturowy

W gminie Malechowo zachowały się przykłady zabytkowej zieleni urządzonej, jej stan jednak rzadko kiedy pozwala wyobrazić sobie jej niegdysiejsze walory. Są to przede wszystkim XVIII i XIX –

wieczne parki, będące pozostałością zespołów pałacowo – parkowych - rzadko zachowane w całości, na ogół zachwaszczone i zarośnięte, nierzadko pozbawione części wartościowych drzew. Ogółem w różnym stanie zachowało się 10 parków, w znacznej części z nich procesy dewastacji – choć mocno zaawansowane – umożliwiają przywrócenie choćby części dawnej świetności.

Na terenie gminy liczne są pozostałości starych cmentarzy, głównie wyznania ewangelickiego. Od lat wojny nieczynne, w przeważającej większości zostały doszczętnie splądrowane i zdewastowane – nie zachowały się nagrobki, zatarty został układ kwater, drzewostan przerośnięty samosiejką ulega stopniowemu zniszczeniu.

Bardzo charakterystycznym i dobrze zachowanym elementem w krajobrazie gminy są natomiast obsadzone alejami i szpalerami drzew liściastych drogi wiejskie. W nasadzeniach przeważają klony, jawory, lipy i jesiony, można też spotkać fragmenty alej dębowych, bukowych, akacjowych czy wierzbowych. Z uwagi na obecnie niewielki ruch na przeważającej części tych dróg (nawierzchnie brukowane i gruntowe), nasadzenia zachowane są w większości dobrze.

Gmina jest umiarkowanie zasobna w budownictwo historyczne. Znaczna część spośród miejscowości wiejskich należała do majątków ziemskich, istniały jednak również również zamożne wsi chłopskie, zabudowane dużymi zagrodami (Przystawy, Gorzyca, Malechowo, Zielenica, Pękanino). Obok nich reprezentowana jest zabudowa skupiona w kompleksach dworsko - folwarcznych, reprezentowana przez nieliczne ocalałe pałace, dwory, budynki gospodarcze i zagrodowe. Obok folwarcznych budynków gospodarczych, są też pozostałości historycznej architektury przemysłowej – młyn w Niemicy i stacja PKP w Karwicach.

Wartościowym elementem krajobrazu gminy są zabytkowe kościoły otoczone starodrzewem.

Najcenniejszym elementem krajobrazu kulturowego gminy są jednak pozostałości wczesnośredniowiecznego osadnictwa. Pośród ponad 100 objętych ochroną stanowisk archeologicznych wyróżnić należy cmentarzysko grobowców megalitycznych w Borkowie oraz grodzisko w Ostrowcu.

4. *Przeobrażenia środowiska przyrodniczego gminy*

Czystość powietrza atmosferycznego

Na obszarze gminy Malechowo nie ma dużych źródeł zanieczyszczenia atmosfery. Znaczącym i uciążliwym – szczególnie w sezonie grzewczym – źródłem zanieczyszczenia powietrza jest natomiast spalanie niskoenergetycznego węgla w gospodarstwach domowych. Ten nośnik energii wpływający niekorzystnie na stan czystości powietrza, wykorzystywany jest do ogrzewania mieszkańców przez około 80-85% gospodarstw.

Ponadto do źródeł zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego na terenie gminy można zaliczyć prowadzone procesy technologiczne w zakładach produkcyjnych. Decyzje o dopuszczalnej emisji do powietrza atmosferycznego z prowadzonych procesów produkcyjnych posiadają dwa zakłady.

Zanieczyszczenia związane z komunikacją samochodową utrzymują się w sąsiedztwie drogi krajowej, a nawet wykazują tendencje rosnące. Dotyczy to zwłaszcza dwutlenku azotu i ozonu, przy ograniczeniu związków ołowiu.

Pomimo oddziaływania wymienionych źródeł zanieczyszczeń, powietrze atmosferyczne w gminie Malechowo spełnia wszystkie wymagane normy. W żadnej z miejscowości nie notuje się przekroczeń poziomów dopuszczalnych zanieczyszczenia.

Klimat akustyczny

Na obszarze gminy Malechowo nie są prowadzone okresowe badania hałasu drogowego na drodze krajowej nr 6. Natężenie ruchu krajowej wzrasta systematycznie w latach 1990 – 2000 i obecnie wynosi na odcinku Sianów – Malechowo 6 300 pojazdów/dobę i Malechowo - Sławno 6 400 pojazdów/dobę (wzrost ponad 50% w ciągu 10 lat). Przy zbliżonym natężeniu ruchu, zmierzony równoważny poziom hałasu w porze dziennej kształtuje się na poziomie od 75,3 do 79,6 dB. Jest to wartość niewątpliwie powodująca subiektywną uciążliwość i zbliżona do progowej, pozwalającej zaliczyć przede wszystkim obszar m. Malechowo i Pękanino do kategorii zagrożonych hałasem komunikacyjnym.

Nie są prowadzone badania monitoringowe hałasu pociągów, niemniej jednak na podstawie opinii mieszkańców Karwic, Sęczkowa i Przystaw można stwierdzić, że pociąg przejeżdżający w porze wieczornej i nocnej powoduje odczuwalną uciążliwość hałasową.

Na terenie gminy Malechowo w ostatnich latach nie wnioskowano o kontrolę uciążliwości hałasowej z zakładów przemysłowych, stad też nie notuje się przekroczeń.

Czystość wód powierzchniowych i jakość wód podziemnych

Badania jakości wód przeprowadzone w 2002 roku wykazały średnią jakość wód rzeki Bielawy w środkowym odcinku (substancje biogenne i organiczne w II klasie, a stan sanitarny w III klasie), natomiast poniżej Niemicy zawartość związków azotu i fosforu odpowiadała już tylko III klasie, a zanieczyszczenie bakteriologiczne nie odpowiadało żadnym normom.

Rzeka Grabowa w Malechowie powyżej ujścia Bielawy nadal prowadziła wody znacznie zanieczyszczone – stan sanitarny, substancje biogenne i zawiesina spełniały wymogi klasy III, a substancje organiczne i stan hydrobiologiczny odpowiadał klasie II. W Grabowie, poniżej przyjęcia wód Bielawy, wartość miana Coli typu fekalnego nie odpowiadała już żadnym normom (n.o.n. - pogorszenie w stosunku do 1997r), a substancje biogenne i organiczne mieściły się w klasie III, natomiast ilość zawiesiny i stan hydrobiologiczny odpowiadał klasie II.

Jakość wód rzecznych ulega wyraźnemu obniżeniu w granicach gminy Malechowo. Jest to efekt spływu zanieczyszczeń obszarowych z terenów użytkowanych rolniczo (głównie związki azotu i fosforu wpływające na przeżyźnienie wód), spływów niewłaściwie składowanego obornika i przenikania ścieków bytowych z gospodarstw domowych nie podłączonych do kanalizacji. Ponadto wody Grabowej oraz jej dopływów są odbiornikami oczyszczonych ścieków z 6 oczyszczalni działających na terenie gminy oraz wód pochodzących z 14 ośrodków hodowli ryb łososiowatych. Stanu czystości drugiego dopływu Grabowej - Zielenicy oraz jezior nie badano.

Generalnie wody ujmowanych do eksploatacji poziomów wodonośnych mają dobrą jakość – w przewadze kwalifikowane są do klasy Ia i Ib. W studniach głębinowych w Malechowie, Niemicy, Pękaninie i Zalesiu odnotowano podwyższoną zawartość azotanów. Ujmowane wody podziemne na wielu ujęciach posiadają ponadnormatywną zawartość związków żelaza, w stosunku do wartości ustalonych w obowiązujących przepisach dla wody do spożycia przez ludzi. Wymagają one przed wprowadzeniem do sieci wodociągowej prostego uzdatnienia. Generalnie można stwierdzić, że zabezpieczenie możliwości poboru wód podziemnych dobrej jakości na potrzeby ludności nie wymaga przeprowadzenia nadzwyczajnych działań.

Głównym źródłem zanieczyszczenia wód są niedostatecznie oczyszczane ścieki bytowo-gospodarcze. Niebezpieczne dla wód pozostają też wycieki z niezabezpieczonych gnojowni spotykanych w gospodarstwach wiejskich. W związku z zaniechaniem uprawy znacznych terenów rolnych, zmniejszyły się natomiast spływy powierzchniowe wypłukiwanych nawozów i środków ochrony roślin.

Zaopatrzenie w wodę i unieszkodliwianie ścieków

Mieszkańcy gminy Malechowo zaopatrywani są w wodę przez 9 wodociągów grupowych i 8 wodociągów wiejskich. Te ostatnie obsługują wsie: Lejkowo, Kosierzewo, Kusice, Pękanino, Ostrowiec, Drzeńsko, Podgórki i Laski.. Źródłem wody dla wodociągów wiejskich są 22 studnie głębinowe. Woda rozprowadzana jest siecią wodociagową o długości 93,9 km. Funkcjonujące systemy wodociągowe stanowią własność gminną i są administrowane przez GZGKiM Malechowo. Największy pobór wody – ponad 45 tys. m³ na rok notowany jest na ujęciu w Malechowie.

Wykorzystanie wód podziemnych na terenie gminy jest małe. Pobór wody w 2003 roku w zbiorowych systemach wodociagowych kształtował się na poziomie 233.700 m³/rok (ok. 80 m³/h) co stanowi 17,3% ustalonych zasobów eksploatacyjnych. Głównym odbiorcą wody ze zbiorowych systemów wodociagowych są gospodarstwa domowe.

Gospodarka ściekowa w gminie nie jest w pełni uporządkowana, stając się przez to źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych, gruntowych i podziemnych. Na 43 miejscowości, 6 zamieszkiwanych przez ok. 38% ludności gminy wyposażono w zbiorcze sieci kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków. Powstające ścieki komunalne zbierane są siecią kanalizacyjną o długości 14,3 km.

W obszarze gminy funkcjonuje 5 wiejskich oczyszczalni ścieków oraz jedna zakładowa. Największa to oczyszczalnia w Malechowie. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna typu hydrobotanicznego o przepustowości Q = 592 m³/d. Uzyskuje dobre efekty oczyszczania, udokumentowane analizami ścieków oczyszczonych – w odróżnieniu od pozostałych oczyszczalni, z których najmniejszą sprawność posiada obiekt w Ostrowcu. W gminie Malechowo nie zinwentaryzowano przypadków odprowadzania ścieków nieoczyszczonych do wód powierzchniowych.

Gospodarka odpadami

Na terenie gminy Malechowo brak obiektów do składowania odpadów. Na eksploatowanych w latach poprzednich lokalnych składowiskach położonych w obrębie Malechowo, Darskowo i Ostrowiec zaprzestano składowania, składowiska zostały zamknięte, a zajmowany przez nie teren zrekultywowano.

Aktualnie powstające na terenie gminy odpady komunalne wywożone są na składowiska odpadów w Sianowie i Gwiazdowie w gminie Sławno. Natomiast odpady inne niż komunalne na

podstawie wydanych decyzji administracyjnych lub podpisanych umów na odbiór odpadów zbierane są przez wyspecjalizowane podmioty gospodarcze i wywożone poza obszar gminy.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Do kategorii nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, które mogą mieć miejsce na terenie gminy Malechowo, należy zaliczyć **awarie transportowe** z udziałem materiałów niebezpiecznych. Droga krajowa nr 6 oraz linia kolejowa Gdańsk – Stargard Szczeciński należą do głównych kierunków transportu materiałów niebezpiecznych przez teren gminy. Przewożone materiały niebezpieczne to przede wszystkim produkty ropopochodne, propan-butan, ciekły chlor, amoniak, rozpuszczalniki i inne chemikalia.

W gminie Malechowo nie funkcjonują zakłady, zaliczone do grupy zwiększonego ryzyka wystąpienia awarii przemysłowej.

Zagrożenie powodziowe na obszarze gminy nie występuje.

5. Cele i zadania ustalone w Programie

Program Ochrony Środowiska dla gminy Malechowo, zgodnie z polityką ekologiczną państwa wyróżnia cele krótkoterminowe, których realizacja zakończy się najpóźniej do 2006 roku, średnioterminowe - do zrealizowania przed rokiem 2010 oraz długoterminowe, prawdopodobne i możliwe do osiągnięcia dopiero, po 2010 roku. Tym ostatnim celem, które można określić również jako strategiczne, lub generalne - podporządkowane są wszystkie wcześniejsze.

Cele, jakie wskazuje do osiągnięcia program, można też podzielić na dwie grupy: Pierwszą z nich stanowią cele uniwersalne. Nie są one jedynie prostym odzwierciedleniem wykonania konkretnych obowiązków, nakładanych przez ustawy i przepisy szczegółowe, mają natomiast charakter fundamentalny, biorący swe źródło w Konstytucji RP oraz dokumentach perspektywicznych, przyjmowanych na sesjach Sejmu i Rządu RP. Do tej grupy należą cele perspektywiczne, określające stan docelowy, do osiągnięcia którego dążyć winny władze samorządowe. Formułują one oczekiwania społeczności lokalnej – mieszkańców gminy Malechowo – oraz jej powinności w odniesieniu do środowiska przyrodniczego i kulturowego, a także przyszłych pokoleń w tym środowisku gospodarujących.

Na drugą grupę celów istotny wpływ mają obowiązki i możliwości, jakie dla władz samorządowych wynikają z przepisów prawa. Do tej grupy należą cele średnioterminowe i priorytetowe.

Program nie ustala hierarchii celów w poszczególnych przedziałach czasowych, ani też szczegółowego harmonogramu realizacji zadań, które posłużą osiągnięciu celów. Z uwagi na ograniczone możliwości finansowania znacznej większości z nich, byłoby to założenie teoretyczne i niekoniecznie realne. Wielorakość potrzeb, zarówno wynikających z konieczności dostosowania standardów ochrony środowiska do poziomów przyjętych w Unii Europejskiej, jak też niezbędnych dla poprawy warunków życia i nadrobienia wieloletnich zapóźnień w tej sferze, nakazuje jednocześnie dążenie do ich zaspokojenia. O ich faktycznej kolejności - w ramach założonych przedziałów czasowych - zadecydują możliwości finansowania, oraz wsparcia ze środków zewnętrznych, związane w istotny sposób ze sprawnością prowadzonych niezależnie od samorządu procedur, a także pozyskiwanych w ramach partnerstwa publiczno – prywatnego – pochodnej dynamiki rozwoju gospodarczego w kraju i regionie.

Cele perspektywiczne – osiągnięcie prawdopodobne nie wcześniej, niż po roku 2010

Pierwszy Cel Perspektywiczny

Zapewnienie mieszkańcom gminy zdrowych warunków zamieszkania, pracy i wypoczynku, w czystym i bezpiecznym środowisku przyrodniczym

Drugi Cel Perspektywiczny

Pełne wykorzystanie szans, jakie stwarzają zasoby i walory środowiska przyrodniczego i kulturowego, dla zrównoważonego rozwoju gminy

Trzeci Cel Perspektywiczny

Zachowanie dla przyszłych pokoleń zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego gminy, w stanie zapewniającym jego trwałość i możliwość odtwarzania potencjału.

Cele średnioterminowe – realizacja zakładana do roku 2010

Pierwszy Cel Średnioterminowy

Modernizacja i rozbudowa systemu gospodarki wodno – ściekowej, zapewniająca mieszkańcom dostawę wody konsumpcyjnej o dobrej jakości, poprawę czystości wód powierzchniowych, ochronę zasobów wód podziemnych przed skażeniem oraz racjonalizację wykorzystania zasobów wody i poprawę ich retencyjności

Drugi Cel Średnioterminowy

Rozwój i doskonalenie skuteczności systemu selektywnej zbiórki i unieszkodliwiania odpadów zapewniający ochronę powierzchni ziemi,

Trzeci Cel Średnioterminowy

Wyszkolenie wśród mieszkańców wiedzy o środowisku, nawyków kultury ekologicznej oraz poczucia odpowiedzialności za jakość środowiska

Czwarty Cel Średnioterminowy

Rehabilitacja historycznej zieleni urządzonej i podniesienie estetyki krajobrazu wiejskiego, Ochrona różnorodności biologicznej i rozwój systemu obszarów chronionych. Wykorzystanie posiadanych zasobów i walorów środowiska dla tworzenia „zielonych miejsc pracy”

Piąty Cel Średnioterminowy

Ochrona powietrza atmosferycznego i poprawa jego stanu, wzrost wykorzystania zasobów energii odnawialnej, racjonalizacja zużycia energii

Szósty Cel Średnioterminowy

Zmniejszenie skali narażenia mieszkańców ośrodków osadniczych na hałas komunikacyjny

Cele Priorytetowe (krótkoterminowe) – do realizacji w okresie 2004 – 2006

Pierwszy Cel Priorytetowy

Poprawa jakości wód powierzchniowych na obszarze gminy i zabezpieczenie wód podziemnych przed skażeniem,

Drugi cel priorytetowy

Zapewnienie mieszkańcom stałych dostaw wody konsumpcyjnej dobrej jakości

Trzeci Cel Priorytetowy

Ochrona gleb przed skażeniem, rozszerzenie i poprawa skuteczności zorganizowanej selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, z uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych i wielkogabarytowych, pochodzących z gospodarstw domowych,

Czwarty Cel Priorytetowy

Upowszechnienie wiedzy o środowisku, jego funkcjonowaniu, lokalnych zasobach i walorach

Piąty Cel Priorytetowy

Poprawa estetyki krajobrazu wiejskiego na obszarach zabudowanych oraz zagospodarowanie nowych terenów zieleni publicznej

Zadania własne, wykonywane wspólnie i inspirujące do ich wykonania inne podmioty, w zakresie realizacji poszczególnych celów priorytetowych i średnioterminowych

Zadania w zakresie poprawy jakości wód powierzchniowych na obszarze gminy i zabezpieczenia wód podziemnych przed skażeniem (***Pierwszy cel priorytetowy, pierwszy cel średnioterminowy***)

Zadania własne

- ***Uchwalenie wieloletniego planu rozbudowy urządzeń zbiorowego zaopatrzenia mieszkańców gminy w wodę i odprowadzenia powstających ścieków, z wykorzystaniem istniejącej koncepcji gospodarki ściekowej.***

czas realizacji - lata 2004 – 2006

Zadania inwestycyjne realizowane w latach 2004 - 2006

- ***Budowa gminnej oczyszczalni ścieków w miejscowości Paprotki – etap I***
- ***Budowa kanalizacji sanitarnej – zadanie Paprotki***
- ***Budowa kanalizacji sanitarnej – zadanie Paprotki***
- ***Budowa kanalizacji sanitarnej – zadanie Malechówko***
- ***Budowa kanalizacji sanitarnej – zadanie Karwice***
- ***Budowa kanalizacji sanitarnej – zadanie Karwiczki***

– Rozbudowa kanalizacji sanitarnej - zadanie Sęczkowo i Karwice PKP

Zadania inwestycyjne realizowane w latach 2007 - 2010

- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadanie Gorzyca**
- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadanie Malechowo**
- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadanie Żegocino**
- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadanie Święcianowo**
- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadanie Białęcino**
- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadanie Podgórk**
- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadanie Ostrowiec**

Zadania inwestycyjne realizowane po roku 2010

- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadania Niemica i Kusice**
- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadania Bartolino i Grabowo**
- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadania Sulechowo, Sulechówko i Lejkowo**
- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadania Drzeńsko i Zielenica**
- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadania Borkowo i Laski**
- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadania Darskowo i Witostaw**
- **Budowa kanalizacji sanitarnej – zadania Zalesie, Pękanino i Kawno**

Zadania kontrolno – monitoringowe, realizowane w sposób ciągły

- **Badanie jakości oczyszczonych ścieków odprowadzanych do wód powierzchniowych**
- **Kontrola szczelności zbiorników bezodpływowych w gospodarstwach indywidualnych**

Inspiracja i wspomaganie działania

- **Budowa oczyszczalni przydomowych i przyzagrodowych w zabudowie rozproszonej**
- **Porządkowanie przyz nawozów naturalnych w gospodarstwach rolnych wraz z zabezpieczeniem przed przenikaniem wód odciekowych do gruntu i wód powierzchniowych**
- **Kontrola jakości wód pochodzących, odprowadzanych z istniejących i nowopowstałych ośrodków produkcji rybackiej**

Zadania w zakresie zapewnienia odpowiedniej jakości użytkowej wody i racjonalizacji gospodarowania zasobami wodnymi (**Drugi cel priorytetowy, pierwszy cel średnioterminowy**)

Zadania własne

- **Modernizacja sieci wodociągowej w Ostrowcu**
czas realizacji - lata 2004 - 2006
- **Podłączenie części miejscowości Kawno do sieci wodociągowej gm. Sianów**
czas realizacji - lata 2004 - 2006
- **Remont hydroforni w miejscowości Kosierzewo**
czas realizacji - lata 2007 - 2010

Inspiracja i wspomaganie działania

- **Upowszechnianie technologii produkcji charakteryzujących się niskim zużyciem wody i zastosowaniem obiegów zamkniętych**
czas realizacji - lata 2004 – 2010 i później
- **Zwiększanie retencji wód powierzchniowych poprzez modernizację urządzeń piętrzących na Grabowej, budowę zastawek piętrzących na mniejszych ciekach oraz zagospodarowanie potorfii**
czas realizacji - lata 2004 – 2010 i później

Zadania w zakresie ochrony gleb przed skażeniem, rozszerzenia zorganizowanej, selektywnej zbiórki i utylizacji odpadów komunalnych, z uwzględnieniem wielkogabarytowych i niebezpiecznych, pochodzących z gospodarstw domowych (**Trzeci cel priorytetowy, drugi cel średnioterminowy**)

Zadania własne

- **Opracowanie i zaopiniowanie gminnego planu gospodarki odpadami**
czas realizacji - do połowy 2004 roku
- **Promocja przydomowego kompostowania odpadów zielonych i biodegradowalnych w gospodarstwach domowych**
czas realizacji - lata 2004 – 2010
- **Stała kontrola nielegalnego porzucania odpadów i ich usuwanie**

- czas realizacji - lata 2004 – 2010
- **Prawidłowa rekultywacja wszystkich miejsc nielegalnego gromadzenia odpadów, ze szczególnym uwzględnieniem wyrobisk poeksploatacyjnych oraz skuteczne zabezpieczenie przed porzucaniem odpadów**
czas realizacji - lata 2004 – 2012
- Zadania wykonywane wspólnie
- **Rozwój selektywnej zbiórki odpadów z terenów zabudowy mieszkaniowej**
czas realizacji - lata 2004 – 2006
 - **Rozwój zbiórki odpadów wielkogabarytowych i budowlanych, pochodzących z gospodarstw domowych**
czas realizacji - lata 2004 – 2006
 - **Rozwój selektywnej zbiórki odpadów z terenów penetracji turystycznej w okresie sezonu letniego i grzybobrania**
czas realizacji - lata 2004 – 2006
 - **Budowa Gminnego Punktu Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych i organizacja systemu dostarczania odpadów**
czas realizacji - lata 2007 – 2010
- Inspiracja i wspomaganie działania
- **Upowszechnianie technologii produkcji lub form usług, które zapobiegają powstawaniu odpadów lub pozwalają utrzymać na możliwie najniższym poziomie ich ilość**
czas realizacji - lata 2004 – 2010
- Zadania w zakresie upowszechniania wiedzy o środowisku i jego funkcjonowaniu, lokalnych zasobach i walorach (**Czwarty cel priorytetowy, trzeci cel średnioterminowy**)
- Zadania własne
- **Stałe doskonalenie wiedzy pracowników samorządowych, radnych i sołtysów w zakresie przepisów ochrony środowiska w prawie polskim i wspólnotowym**
czas realizacji - lata 2004 - 2006
 - **prowadzenie kampanii informacyjnej wśród mieszkańców gminy, o wartościach zasobów i walorów środowiska, potrzebie ich zachowania oraz korzyści z tego płynących**
czas realizacji - lata 2004 - 2006
 - **prowadzenie rodzinnej edukacji ekologicznej „Szkoła-dom-praca-wypoczynek”**
czas realizacji - lata 2004 - 2008
 - **Projekt, wytyczenie i oznakowanie ścieżki rowerowej, udostępniającej najwartościowsze elementy środowiska przyrodniczego i krajobrazu historycznego gminy**
czas realizacji - lata 2004 - 2010
- Zadania wykonywane wspólnie
- **Kontynuowanie uczestnictwa w ogólnokrajowych, europejskich i światowych imprezach ekologicznych**
czas realizacji - lata 2004 - 2010
 - **Szkolenie rolników w zakresie przyjaznych dla środowiska i efektywnych metod produkcji**
czas realizacji - lata 2004 - 2010
- Inspiracja i wspomaganie działania
- **Wspieranie konstruktywnych działań lokalnych agend i oddziałów różnych organizacji pozarządowych, działających na terenie gminy w sferze ochrony środowiska**
czas realizacji - lata 2004 - 2010
- Zadania w zakresie poprawy estetyki krajobrazu wiejskiego na obszarach zabudowanych, tworzenia „zielonych” miejsc pracy oraz zagospodarowania nowych terenów zieleni publicznej (**Piąty cel priorytetowy, czwarty cel średnioterminowy**)
- Zadania własne
- **Opracowanie gminnego programu opieki nad zabytkami, założenie gminnej ewidencji zabytków oraz ustalenie zasad ochrony**
czas realizacji - lata 2007 – 2010
 - **Opracowanie i uchwalenie systemu preferencji i ulg podatkowych dla mieszkańców i podmiotów realizujących zalecenia gminnego programu opieki nad zabytkami, zwycięzców i laureatów konkursów**
czas realizacji - lata 2004 - 2006

- **Organizowanie gminnych konkursów na piękną posesję, ogród, osiedle i wieś, uczestnictwo w konkursach ponadgminnych**
czas realizacji - lata 2004 - 2006
- **Opracowanie programu „Tworzenia zielonych miejsc pracy”, w oparciu o zasoby środowiska naturalnego gminy**
czas realizacji - 2004 - 2006
- **Porządkowanie istniejących i zagospodarowywanie nowych terenów zieleni publicznej**
czas realizacji - lata 2004 - 2006
- **Sukcesywna rewaloryzacja obszarów zabytkowej zieleni, pozostających we władaniu gminy**
czas realizacji - lata 2004 - 2006

Zadania wspólne z innymi podmiotami

- **Sukcesywna rewaloryzacja zabytkowych parków wiejskich we władaniu innych podmiotów.**
czas realizacji - lata 2004 - 2006

Inspiracja i wspomaganie działania

- **Upowszechnianie i promowanie projektów nowego budownictwa, przyczyniających się do przywrócenia charakteru krajobrazu wiejskiego**
czas realizacji - lata 2004 – 2010
- **Promocja korzyści z tradycyjnych metod gospodarowania i rolnictwa ekologicznego**
czas realizacji - lata 2004 - 2010

Zadania w zakresie poprawy stanu powietrza atmosferycznego poprzez upowszechnianie ekologicznych źródeł energii (piąty cel średnioterminowy)

Zadania własne

- **Opracowanie założeń do gminnego programu zaopatrzenia w ciepło, przy wykorzystaniu różnorodnych źródeł ekologicznych**
czas realizacji - rok 2004-2006
- **Przebudowa urządzeń kotłowni na paliwa ekologiczne w obiektach należących do Gminy Malechowo – szkół, ośrodków zdrowia, świetlic wiejskich itp.**
czas realizacji - rok 2007 - 2010

Inspiracja i wspomaganie działania

- **Zwiększanie udziału paliw ekologicznych, w tym biomasy, w ogrzewaniu przedsiębiorstw, instytucji i gospodarstw domowych**
czas realizacji - lata 2004 – 2010
- **Wspieranie działań termomodernizacyjnych, zmierzających do zmniejszenia zużycia energii cieplnej**
czas realizacji - lata 2004 - 2010
- **Promocja upraw energetycznych na gruntach odłogowanych**
czas realizacji - lata 2004 – 2010

Zadania w zakresie rozwoju sieci obszarów chronionych i ochrony różnorodności biologicznej (czwarty cel średnioterminowy)

Zadania własne

- **Uwzględnianie w opracowanych Miejscowych Planach zagospodarowania przestrzennego potrzeb wynikających z zabezpieczenia i rozwoju obszarów chronionych oraz ochrony różnorodności biologicznej**
czas realizacji - lata 2004 - 2010
- **Ustanowienie i oznakowanie nowych pomników przyrody i innych form ochrony przyrody, proponowanych w istniejących i powstających opracowaniach**
czas realizacji - lata 2004 - 2010

Zadania realizowane wspólnie

- **Wnioskowanie o ustanowienie i opracowywanie dokumentacji nowych form obszarów chronionych dla ochrony siedlisk i rzadkich gatunków fauny i flory**
czas realizacji - lata 2007 - 2010

Inspiracja i wspomaganie działania

- **Budowa przepławek dla ryb wędrownych przy istniejących progach hydrotechnicznych na Grabowej, Zielenicy i Bielawie**
czas realizacji - lata 2007 - 2010

Zadania w zakresie zmniejszenia narażenia mieszkańców ośrodków osadniczych na hałas komunikacyjny i poprawy klimatu akustycznego (szósty cel średnioterminowy)

Zadania własne

- **Ograniczenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego przeznaczania obszarów położonych w sąsiedztwie ruchliwych dróg i zakładów przemysłowych na cele mieszkaniowe**
czas realizacji - lata 2004 - 2010

Zadania wykonywane wspólnie

- **Poprawa izolacji akustycznej zabudowy mieszkaniowej zlokalizowanej przy ruchliwych drogach poprzez budowę przegród akustycznych, nasadzanie zieleni oraz wymianę stolarki**
czas realizacji - lata 2007 - 2010
- **Budowa obwodnicy miejscowości Malechowo i Pękanino w ramach dostosowania drogi krajowej nr 6 do parametrów drogi ekspresowej**
czas realizacji - lata 2007 - 2012

charakter - zadanie inwestycyjne Dyrekcji Rozbudowy Dróg i Autostrad
oraz zadanie dokumentacyjne gminy (opracowanie zmiany mpzp)

6. Ogólne zasady zarządzania programem i jego wdrażania

Program ochrony środowiska pełni szczególną rolę w procesie realizacji zrównoważonego rozwoju - stanowi narzędzie koordynacji działań podejmowanych w sferze ochrony środowiska przez służby administracji publicznej oraz instytucje i przedsiębiorstwa. Skuteczności realizacji celów i przedsięwzięć zaproponowanych w Programie służy bogate instrumentarium, wynikające z przepisów prawa, rachunku efektywności ekonomicznej, polityki społecznej i struktury zarządzania środowiskiem. Do instrumentów prawnych należą przede wszystkim decyzje administracyjne, do instrumentów ekonomiczno - finansowych zaliczają się głównie opłaty i kary, a także skutki finansowe odpowiedzialności cywilnej. Ważne są też instrumenty społeczne, wśród których znajdujemy przede wszystkim obowiązki wynikające z przepisów o upowszechnianiu informacji o środowisku.

Konsekwentne egzekwowanie wykonania przedsięwzięć wskazanych w Programie, okresowa jego weryfikacja i aktualizacja wraz z oceną skutków dla środowiska, jest niezbędnym warunkiem sukcesywnego osiągania wyznaczonych celów. Odpowiedzialni za to są uczestnicy wdrażania programu. Głównym wykonawcą programu jest Wójt Gminy. Współdziała on w jego realizacji z administracją rządową, a w szczególności z Wojewodą i podległymi mu służbami zespolonymi, innymi organami administracji publicznej, samorządem powiatowym oraz samorządami gminnymi.

Włączenie do procesu realizacji Programu szerokiego grona partnerów instytucjonalnych i społecznych, zapewnia jego akceptację i przyjmowanie współodpowiedzialności za osiąganie celów. Stąd ważnym elementem jest uspołecznienie procesu planowania i podejmowania decyzji, przejrzystość procedur włączających szerokie grono partnerów - również, w proces oceny skuteczności realizacji.

Istotny jest również rozwój partnerstwa ze wszystkimi lokalnymi, krajowymi i międzynarodowymi podmiotami, działającymi w regionie, w celu skupienia zasobów technicznych i zwielokrotnienia efektów finansowych.

Wójt gminy będzie oceniał co dwa lata realizację przedsięwzięć i przygotowywał na tę okoliczność stosowny raport, który zostanie przedstawiony Radzie Gminy. Cele i kierunki działań w perspektywie do 2010 roku i po 2010 roku powinny być weryfikowane nie częściej, niż co 4 lata.